

**Pyrophilia vexationumque liber D. Phil. Theophrasti Paracelsi.
: cui tres adhuc eiusdem authoris tractatus accesserunt,
quorum etiam versa pagella summarium indicabit**

<https://hdl.handle.net/1874/451956>

PYROPHILIA

VEXATIONVM

QVE LIBER.

D. PHIL. THEOPHRA-
STI PARACELSI.

*CVI TRES ADHVC EIVS-
dem authoris tractatus accesserunt, quorum
etiam versa pagella Summarium
indicabit.*

*Per Doctorem Adamum à Bodenstein ex au-
thoris archetypo Germanico promulgati.
Postmodum per Gerardum Dorn quanto fi-
delius debuit, ac ratio materiæ pati-
tur in Latinum sermonem
versi.*

*B A S I L E Æ,
Per Petrum Pernam.
1568.*

SUMMARIVM EORVM QVAE
hac libello continentur.

Primo tractatu metallorum septem, vera natura-
lisq; transmutatio, totidem canonibus ad metho-
dum reductis continetur.

Secundo, rerum naturalium omnium tria fore
principia, per demonstrationem artis igneae do-
cetur.

Tertio, Contracturarum origines, & curae, suis ar-
canis, vt Auro porabili, Solis oleo, & Auri quinta es-
sentia factae, cum eorum, & aliorum naturae myste-
riorum extractionis modo, complectuntur.

Quarto morborum capitalium quatuor, (quos
incurabiles, appellant alij) scilicet Epilepsiae, Pod-
grae, Paralysis, & Hydropisis curae verae traduntur.

TRAN

TRANSLATOR LECTORIBVS.

NON est quòd quispiã siue Theophrasto
 faueat, uel aduersetur, uitio mihi uer-
 tat, si libelli titulo, non prætermisso ta-
 men, titulum adiunxerim: priusquam e-
 ius rei causam intelligat. Animaduerti plerosq; Le-
 ctōres, eos potissimum qui de rebus non introspectis,
 inò uix superficialiter uisis, iudicare solēt, oblato Ve-
 xationis uocabulo, mox à lectura libelli faciē auerte-
 re: quòd fortassis authorem illis inuisum, existiment
 ad eorum contumeliam id scripsisse. Falso quidem fal-
 sius id fore cognoscerent, si libellum inspicientes uel
 tantillum intelligerēt. Ego ut illis in posterum, quum
 titulum nouum inspexerint, etiam inquirendi cur id
 à me factum sit, ac simul quod immerito contempse-
 rant, intellecta nunc tituli ratione proprij, diligendi
 præberem occasionem: ea sumpta, Paracelsi mentem
 aperire uolui lectoribus in unica dictione scilicet, præ-
 ceptorem nostrum artis huius maximū inclusisse my-
 licet, nec uerbulum unum arcano uacuum esse positū.
 Inde fit ut eorum translationes, & potissimum inter-
 pretationes, quàm difficiles periculose magis existāt:
 ut si tantillum ab authoris phrasi sermonē torqueas,
 etiam eius mentem prorsus, & arcanorū seriem per-
 uerteris, uiamq; lectoribus obstruxeris ad ea capescē-
 da, quæ prius erant facilia. Cum iam in seipso suis-
 set expertus, quàm uarijs uexationibus alumnos, atq;
 discipulos torquere soleat Alchimia suos, nullosque

AD LECTOREM.

præter paucissimos, ac ualde patientes inter, uix unicum latum, contentumq; reddere. Misertus eorum exhortari uoluit, ne uexationibus huiusmodi perterriti, uel tedio quopiam affecti desisterent: imo potius finem eius rei, donec artem ipsam, & naturam sessam reddidissent, patienter, & ea quæ suis pollicitationibus in dies offerunt expectarent. Istud est arcanum in hac arte scitu maxime necessarium ijs qui metam attingere cupiunt: quod quos latuerit per seuerare que (notatis tamen erroribus correctisq;) te debet, eis & adire Corinthum negabitur. Cum itaq; Paracelsus libellum hunc Pyrophilus tantum (ut ex eius præfatione luce clarius patet) ad eorum exhortationem scripserit, & non illis qui blandas candidasq; manus carbonibus tingere, facieiq; rugas ignibus contrahere fingunt: nihilominus utilitatē artis ambiunt. Quid huic libello tituli conuenire magis potuit, quod adderetur proprio, non in supplementum (quo quidem non indiget) sed in contemnentium artem ignis resistentiā, quàm sit Pyrophilia? de qua totum etiam Compendium hoc differit. Hæc sunt quæ de titulo nouo lectorum absolueri possunt, ne propter priorem à lecturâ detorqueat animum: si prima facie non arriiserint, repetat si libuerit, sin minus abstineat, nemo pro suo commodo cogendus est.

Vale.

Gerardus Dorn Paracelsi
minimus alumnus.

ELEN.

ELENCHVS CAPITVLO-

rūm, qua his tractatulis conti-
nentur.

PRIMO.

De natura & proprietatibus metallorum 7. &
eorum ad inuicem transmutationibus 7. ca-
nonibus explicatis.

De sedulitate naturæ

De modo quærendi metalla.

De congelatione Mercurij, id est Argenti
viui.

De rezeptis Alchimix.

De arte vera transmutationis metallorum, &

Lapidis Philosophici compositione.

De calore Mercurij, vel Argenti viui.

De materia & instrumentis in Alchimia neces-
sarijs.

De Alchimix vera diffinitione.

De metallorum philosophicorum diffini-
tione.

PRAEFATIO THEOPHRA-
sti Paracelsi quibusuis Alchymistis, atq; le-
ctoribus praemissa.

Vos Alchimia periti, quotquot etiam vobis maximas pollicemini diuitias, aut Oatque plurimum cupitis extruere: quod Alchimia diuersimodè pollicetur ac docet. Pariter & vos qui labores, & vexationes libenter sustinetis, abstinere tamen ab ea minimè vultis, donec vobis eius praemia promissionesq; cognita sint: experientia docet Indies, è millibus ne vnum quidem votum assequi. Si naturae defectus & artis existat: non dico, sed Fati potius, & operantis peritiæ. Quapropter non vt solent alij vulgares Alchimistæ comuniter, libellum hunc describere volui: grauem admodum artem illi, processusq; docent erigere prolixissimos. R Antim: hoc liquefieri permittas cum sale nitro, & Y. quorum vnam semis accipe. O tantundem. Z 3. in quibus adde sulphuris 3.1. vitrioli vnam

ciam. I. & D tantum vt istius postremi liquefiant in crucibulo $\sigma\sigma$.

Cum itaq; signorum, syderum, Planetarum cœlestium characteres, vnâ cum cæteris nominibus, receptis, materialibus, & instrumentis, in hac arte peritis notissimi sint, hoc denuo recensere libello superfluum esset: quamuis huiuscemodi signorum, nominum, & characterum usus & explicatio, suo tempore non recusentur. Alius hic Alchimiam, quàm antea tractandi modus per septem canones, ex metallorum septem serie deductus obseruatur: qui licet pompa verborum elegantia non erumpant, nihilominus in eorum consideratione, quicquid ex Alchimia sperandum est abundè satis, & aliarum rerum arcana plurima continentur: ex quibus etiam per speculationem admiranda quædam resultant opera, quæ multo- ties antiquorum operantium, & naturalium Philosophorum scriptis, ac opinionibus longe diuersa, probatione quidem, & experimento reperta sunt.

Primo nihil in hac arte verius, quàm id ipsum, quod minimè cognitum est,

cuius minor fides adhibetur. Occasio, causaque sola difficultatis omnis in Alchimia, propter quam ad paupertatem reducuntur plurimi, reliqui frustra laborant, est operantium imperitia, materiarumque nimia, vel pauca nimis quantitas, aut æqualitas: ex quibus omnibus, res in operationibus vel destruuntur, vel rediguntur ad nihilum. At si verus processus fuerit inuentus, res ipsam se mutans indies, ad perfectionem magis accedit. Recta via facilis, sed à paucissimis reperitur.

Aliquando factum est, ut speculatiuus quispiam artifex aliquam artem in Alchimia per delirium suum excogitare potuerit, siue quidpiam, aut nihil inde sequutum sit. Nihil ipsum oportet facere, quo quicquam introducatur in nihilum, & iterum aliquid oriatur ex nihilo: hoc est infidelium prouerbium, non utique falsum. Destructio bonum perficit, nam bonum apparere nullo modo potest, propter suum occultum (aliàs) occultatorem. Bonum itaque minimè bonum, dum occultum est. Occultator est amouendus, ut bonum liberè cum claritate

tate sua valeat apparere. Glosa, Occultator est mons ♀ arena terræ ☉ meatus in quibus metallum creuit. At vnumquodq; metallorum visibilibus, occultum est (aliàs) occultator aliorum sex metallorum. Et quia per elementum ignis imperfecta quæquæ corrumpuntur, aduruntur, ac reducuntur in nihilum, vti sunt hæc metalla 5. ♀ ♀ ♂ ♀ ♀, è contra perfecta simili non absumuntur igne, veluti ☉ & ☽, quo fit vt in igne permaneant, & ex alijs imperfectis in quibus corrumpuntur, simul corpus suum assumant, & appareant ocula riter. Qui & quonam titulo id fiat, ex septem canonibus colligi potest, etiam cuius naturæ siue proprietatis quodlibet metallum existat, quid cum alijs operetur, & possit in eorum commixtione. Verum hoc apprimè notandum est, septem istos canones à quouis, licet acutissimo lectore, prima facie, lecturæq; leuiter intelligi non posse, nam leuis intellectus occulta facile non admittit: quapropter quouis horum canonum disputationibus indiget non exiguus. Plurimi sunt elati superbiq; spiritus, qui si

bi temerè persuasum habent, hæc omnia quæ libellus iste continet intelligere, foreq; futilia, meliora se habere putant, ista quoq; spernere solent, (☉) (☉).

Canon primus, de natura & proprietate ☿.

OMnia sunt in omnibus occulta, vnum ex ipsis omnibus est occultum hoc, corporeum, continens, extrinsecum, visibile, & mobile: liquefactiones omnes in isto continente manifestæ sunt: nam istius continentis, vivens & corporeus spiritus existit: ideo coagulationes omnes, aut congelationes in eo conclusivè cõprehensæ, cum liquefactione quidem acquisite, circumdata, necnon contentæ sunt. Nullum huic liquefactioni, minus eius origini potest inueniri nomen, quo vocentur. Et quia calor nullus tam vehemens, qui huic æquiparari possit, ignis illi tartarei calor comparari debet. Huiusmodi liquefactio nihil prorsus commune habet cum alijs naturalis ignis calore factis, frigoreq; naturali congelantibus, aut coagulantibus, quas congelationes,

nes, ob earum debilitatem in ☿ agere nequeunt istæ liquefactiones, hac ratione contemnit. Inde colligere licet elementares vires corrumpentes (quæ vel essentia quinta, vel eius elementa vocantur) nihil addere, vel adimere, nec arripiendi potestatem habere. Cœlestes, & infernales vires, elementis quatuor non obediunt, siue sicca, humida, calida sint, vel frigida: nullum eorum operandi facultatem habet contra quintam essentiam, sed quodlibet proprias vires, & operationes per se continet.

Canon secundus.

DE ♃ & eius natura, quod eius manifestum est (intellige corpus Iouis) sex metalla spiritualiter occultat, vnum quidem alio profundius, tenaciusq̃. ♃ nihil de quinta participat essentia, sed elementorum est nature: quapropter eius liquefactio leui penitus igne superueniente manifestatur, & accedente frigore simili coagulatur. Cum aliorum omnium metallorum liquefactionibus affinitatem habet: nam quanto quid alteri natura fuerit simili-

lius, tanto facilius vnitur illi per conium-
 ctionem: facilior etiam est, magisq; na-
 turalis propinquorum, quàm remoto-
 rum ad inuicē operatio. Remotum fal-
 lere solet, eò quòd in ipso vix minimum
 videatur, etsi maximum existat: hinc fit,
 vt ad superos non anhelent homines,
 quia plurimum ab eis distant, eorumq;
 gloriam non vident. Pariformiter infe-
 ros admodum nō formident, quòd re-
 moti sint, eorumq; status, & pœnæ mi-
 seriam nemo viuentium nouit, aut ex-
 pertus est: hac de causa nihili fit infer-
 nus. Res enim remotiores, eò viliores
 habentur, quò rudiorem locum obti-
 nent, quia pro sui loci pprietate qua-
 quæ res melior euadit, vel immutatur:
 quod varijs exemplis demonstrari po-
 test. Quapropter quanto magis ☿ a ☽
 & ♀ est remotior, propinquior etiam
 ☉ & ☾ reperitur, tanto maiorem aurei
 tatem, aut argenteitatē (vt ita loquar)
 in corpore suo cōtinet, grandiorq; for-
 tior, visibilior, tangibilior, perceptibi-
 lior, amabilior, acceptior, notior, & ve-
 rior quàm in remoto comperitur. Rur-
 sus quò res quæuis remotior, eò vilior
 exi-

existimatur in prædictis omnibus, ideo quòd semper præsens absenti rei præferatur. Quantò propinquius est manifestum, tanto remotius est etiam occultum. Quamobrem Alchimiſtis diligẽtia summa ſpiritualis, occultus, & remotus considerandus, atque notandus est locus, in quo ſunt ☉ & ☾, ſub ☉ & Luna: tum vtrum ipſe cupiuerit, illud in diſtantia potius quærat, vt in propinquo videat, eo loco, in quo ♃ corporaliter ſtetit, ☉ & ☾ oculariter, ad quoduis examen exiſtere ſine fūco. Transmutatiōnis quidem in metallis de imperfectione in perfectionem, varia ſunt operationum recepta, quæ vnum alteri permiscere, tum alterum ab altero purum ſeparare docent: hoc nihil aliud eſt, quàm eius transmutatio, vel permutatio, per alchimicum opus perfectum adimpleta. (b intra, Nam Aurum multum Iupiter ♃, & non parū argenti. in ♄. ☿. ☾. imponitur ei, & augmentabitur ☾, & de reliquis, *

Canon tertius de ♂ & eius proprietatibus.

Occulta 6 metalla septimum exprimerunt, à seque detruserunt, ac illud effecerunt corporale, valorem illi minimum relinquētia, maximamque duritiem ac onus imponentia, quodque suum coagulationis robur atque duritiam in istud excussit, ac manifestavit, colore, liquefactione, pariter & nobilitate sibi retentis. Difficilimum est, a claboriosum ex inepto vulgarique homine, Principem, aut Regem fieri, sed Mars valida, pugnacię manu dominium acquirat, Regisque locum occupat. Est tamen quod caueat ab insidijs, ne capietur ex improviso. Considerandū venit, qua ratione ♂ regis locum, & ☉ & ☽ cum ♀ locum ♂ obtinere valeant.

Canon quartus de ♀ & proprietatibus eius.

Alia 6 metalla ♀ ex omni suo colore, medioque liquefactionis, impermanentie corpus extrinsecū fecerunt. Necessarium tamen foret ad intelligentiam aliquot exemplis demonstrare, quinam res manifesta per ignem occul-

occultat, & manifestatur occulta materialiter. Quicquid est combustibile, naturaliter, & per ignē transmutari potest de vna in aliam formam, videlicet, in calcem, fuliginē, cineres, vitrum, colores, lapides, & in terram: quæ postrema rursus in multa corpora noua reduci potest metallica. Si metallum etiam adustum, aut æruginē vetusta fragile foret, malleationem ignitionibus iterum adipiscitur (alias, Nam aurum multum Iupiter, & non parum argenti habet. Saturnum, & ☾ impone ei, & augebitur Luna de reliquis.)

Canon quintus de natura & proprietatibus H.

DE propria sua natura Saturnus loquitur. Pro suo me reiecerunt examinatore & alia, deque loco spirituali truserunt à se, corruptibile corpus in mansionē etiam adiecerunt, vt quod ipsa nec sunt, nec habere cupiūt sim id ego. & fratres mei spirituales existunt, inde fit vt corpus meum quoties ignitum est, penetrēt, ac vna mecum igne trāseant, ☉ & ☾ tantū exceptis: quæ meā

mundantur, & superbiunt aqua. Spiritus meus est aqua soluens fratrum meorum congelata corpora, corpus meum tamen ad terram est procliue: quicquid in me recipitur etiam propriū fit eius, & per nos in corpus efficitur. Mundo minimē foret vtile, si cognosceret, aut saltem crederet quid nam in me lateat, efficere eū possim: vtilius enim si mecum id quod valeo, facere calleret: Alchimistarum artes omnes deferens, hoc solo, quod in me est, & mecum fieri potest, vteretur. Frigoris lapis est in me, hæc est aqua per quam spiritus congelari facio metallorum 6. in esse corporeum 7. id ☉ cum ☾ promoueri.

Duplex reperitur antimonium, vñū vulgare nigrum, quo repurgatur ☉ in eo liquefactum: cum ♁ habet affinitatem (aliās) est sui generis. Alterum est album, quod Magnesia dicitur purior: affinitatem habet cum ♃ maximam, & multiplicat cum alijs ♃ commiscet ☾.

Canon sextus de natura ☿, & proprietatibus eius.

EX ☿ conficere velle ♁, aut ♂, non est leuius vel facilius opus, quam ex ♀ ♃ ♂ ♀ ♀ ♀, Lunam ingenti lucro facere. Non est tamen vtile perfecta in imperfecta, sed hæc in illa transmutare. Quænam sit materia ☿, vel unde proueniat, oportet etiam cognoscere: quisq; id cõsiderare nõ valet, vel perquirere, nec ☿ efficere poterit. Si rogetur, quid est ☿: est ex 6. metallis spiritualiter in 7. occultum, vt sæpius dicitur est (aliàs) extrinsecus & materialiter: quia semper alia 6. metalla, septimum in se continet spiritualiter occulta. 6. metalla spiritualia non persistunt absq; vno metallo extrinsecò, & materialiter: sic etiam nullum corporale metallum, absque illis 6. spiritualibus locum, aut essentiam habere potest. Corporalia metalla septem liquefactione bene permiscuntur, sed mixtum hoc, non est ad faciendum ☉ aut ☿ vtile: nam in ea mixtura manet aliquod metallũ in sua natura, vel fixum in igne, vel ab eo fur-

b

git aliud. Exempli gratia misce quocūque modo potes, ♀ ♀ ♀ ♂ ♂ ♂ & C. insimul, inde fiet ♂ & C, alijs 5. metallis in se nō permutatis, sic vt ex ♂ et C. fiant ♂ & C: quamuis omnia liquefacta sint in massam vnicā, nihilominus manet in sua natura quodlibet hoc ipsum quod est: hæc sunt quæ de corporali mixtione indicanda veniūt. De spiritali vero communionēq; metallica, sciendum est, nullam separationem, aut mortificationem spirituum esse, quia tales spiritus absq; corporibus nunquam persistere possunt: etiam si corpus in vna hora centies illis adimeretur, & mortificaretur, nihilominus aliud semper priori multò nobilius acquirerent: & hæc est metallorum transpositio de vna morte in aliam, de minori gradu in maius, & altius, hoc est in C, & ex meliori in optimum, & perfectissimum, id est ♂ splendidissimum, & omnium regale magis metallum.*

Dicendū est vltèrius, quod huiusmodi spiritus metallici corpus, in sui primitiua generatiōe per cœlestē influxū acquirāt, nempe lapidē aspectu vilem, quem

quem tūsum liquefacit, corrumpit, & mortificat igne metallarius omnino: tunc metallicus ille spiritus in tali mortificatione, melius, atque nobilius, non friabile, sed liquabile corpus recipit. Accedit Alchimista, qui tale corpus metallicum rursus corrumpit, mortificat, & artificiose præparat, sic iterū spiritus iste metalli, nobilius & perfectius induit corpus, manifesto se prodens in lucem ☉ aut ☿: tum demum spiritus, & corpus metallica perfectē simul unita, sunt ab ignis elementaris corruptione tuta, nec non incorruptibilia. Est igitur verissimum, quod supra dictum est sæpius. 6. metalla, septimum semper generare, aut de se in esse manifestum producere.

Quæstio. Si verum sit ☿, & quodlibet metallum ab alijs 6. originem ducere, generariq̃, Quæ est igitur eius proprietas, & natura? Responsio. Ex. h. ☿. ☿. ♀. nihil, nec aliud metallum fieri potest, quàm ☿: causa est quòd aliorum 6. metallorum quodlibet duas habet virtutes: istæ sunt ☿ spiritus, qui brevis verbis sic acquiritur. Nam ☿ est

ex 6. spiritualibus metallis, & eorum virtutibus, quarum vnumquodq; duas possidet: summam itaq; 12. sunt in vno corporali metallo positæ, quæ 7. Planetis, & 12. signis cœlestibus comparantur. Habet enim ☾ à Planetis ♀, & ab ☿ & ♀, ac ab ☿ & ♀ liquationē & album suum splendorem. ♀ ☿ & ♀. (alias) ♀. Habet etiam ☾ à ☿ & ♀, colore album, & in igne magnam suam constantiam. ☿ & ♀. Habet ☾ à ♀. ☿ & ♀. duritiā, bonumq; suum clangorem. ♀ ☿ & ♀. Habet ☾ à ♀. ☿ & ♀. coagulationis mensuram, & malleationem ♀ ♀ & ♀ (alias). Habet ☾ à ♀. ☿ & ♀. corpus homogeneous, cum luciditate. ♀ ☿ & ♀. Habet ☾ à ☿, ☿ & ♀. sinceram puritatem, & magnam constantiam contra vires igneas. ☿ ☿ ☿. Habet ☾ à ♀. ☿ & ♀. corpus homogeneous, puram munditiā, et constantiam contra violentiam ignis. ☿ ☿ ☿ (alias) ♀ ☿ ♀. Talis est naturalis cognitio exaltationis, & causæ spiritus, & corporis ☾, cum eius natura composita, & sapientia breuibus perstricta.

Canon septimus de natura ☉, & proprietatibus eius.

Septimum ex 6. spiritualibus metallum, corporaliter est ☉, qui in seipso nihil aliud est quam purus ignis. Quod autem extrinsecus phulchrius, flauius, apparentius, perceptibilius, ponderosius, frigidius, ac magis homogeneum corpus visu, perceptioneque possideat, huius causa est, quod aliorum 6. metallorum congelationes in se contineat: quibus in vnum corpus extrinsecum est compactissimum factum. Eius tamen per ignem elementarem liquefactio provenit, vel causatur, ex ♀ ♀ & liquationibus in eo spiritualiter occultis: huius exemplum est manifestissimum, quod ♀ cum ☉ facilius per amplexum commiscetur corporaliter. Sed ☉ post liquationem recedente calore, frigoreque superueniente extrinsecus, coagulari, durum & solidum fieri, reliquorum 5. metallorum est occasio, quorum naturam in se complectitur, ♀ ♀ ♀ ♀ ♀. In istis 5. metallis, frigidae mansiones cum suis regionibus præci-

puè reperiuntur: inde fit quòd ☉ extra
 calorem ignis liquefieri minimè possit,
 propter iam dictum frigus. Non potest
 etiam ♀ calore suo naturali, vel liqua-
 tione subuenire, nec ipsum defendere
 contra ☿ metallorum frigiditatem, eò
 quòd ♀ calor non est sufficiens ad ☉
 in liquatione retinendum: quapropter
 oportet ☉ ☿ metallis obedire magis,
 quàm vnico metallo ♀. Ipse ♀ etiam
 officij nihil aliud habet ex seipso, præ-
 ter quàm semper fluere: hinc fit vt in a-
 liorum metallorum coagulationibus
 nihil agere valeat, cum eius natura non
 sit, durum, aut solidum facere, sed liqui-
 dum. Fluidum efficere, caloris est vitæ
 que natura: sed frigiditas, duritiei, con-
 solidationis, & immobilitatis naturam
 habet, quæ morti comparatur. Exem-
 pli gratia ☿. metalla ♃ ♀ ♁ ♂ ☉. si
 liquefieri debeant, ignis calore fiat ne-
 cessarium est: niuis aut glacies, quæ fri-
 gida sunt, hoc ipsum non efficient, sed
 potius indurabunt. Statim atq; metal-
 lum igne, frigiditas hoc arripiens, durum,
 congelatum, & immobile per se
 reddit. Sed ♀ fluid⁹ atq; viu⁹ semper
 maneat,

maneat, dic quæso, calore, vel frigore
an id efficiatur: qui responderit frigida
humidaq; sua natura fieri, tum quod à
frigiditate vitam habeat, opinionis as-
sertor huius, naturæ nullam cognitio-
nem habens, cum vulgo seductus est.

Vulgus enim de quibusuis, nil nisi fal-
sum iudicat, hoc etiam firmiter tenet:
quapropter, est quod ab eo recedat,
quicumq; veritatem cupit cognoscere.

♀. quidem, ex frigida minimè, sed ex ca-
lida, & ignea natura viuit: quoduis e-
tiam viuens, ignis est, quia calor est vi-
ta, frigus vero mortis occasio. ☉ ex seip-
so purus est ignis, non tamen viuus, sed

durus, & sulphuris tantum colorem de-
mōstrat, vt aurū, (aliàs) albū rubeo pmix-
tū in eo pportionaliter. Metalla 5. frigi-
da sunt hæc ♃ ♂ ♁ ♀ & ☾, quæ suas

tribuunt ☉ virtutes: secundum frigidi-
tatem, corpus ipsum: secundum ignem,
colorem: secundum siccitatem, duri-
tiem: secundum humiditatem, pon-
dus: & ex splendore, clangorem. Quod

autem ☉ in ignis terrestris elemento
non comburitur, nec etiam corrumpi-
tur, efficit hoc ☉ constantia: nam vnus

ignis alterum adurere non potest, nec etiam absumere, sed potius quum ad ignem accedit ignis, augetur validiorque fit in suis operationibus. Cœlestis ignis quem Sol in terram ad operandum apud nos influit, non est talis ignis, qualis est in Cœlo, nec similis nostro super terram existenti, sed ignis ille cœlestis apud nos, est frigidus, & congelatus ignis, qui corpus est Solis. Quomobrem ☉ per nostrum ignem superari nullo modo potest: hoc illi solum accidit, vt liquefiat, sicuti nix, vel glacies ab ipso cœlesti Sole. Ignis igitur ignem comburendi, potestatem non habet, quia ☉ est ignis, qui solutus in Cœlo, congelatus apud nos existit.

Aurū est

{	1. Cœleste	}	}	Solutum
	2. Elemētare			Fluidum
	3. Metallicum			Corporium

 est

Deus & natura nihil faciunt frustra.

Locus rerum omnium perpetuus, temporis expers, ac principij, finisque locorum vbiuis operatur essentialiter: cuius nulla spes est, quod reputatur

putatur impossibile, quod etiam incredibile, desperatumque videtur, mirabiliter in veritate erumpet. Notandum est super ☿. vrens (e alias). Quicquid in colorem album tingit, vitæ naturam habet, lucisque proprietatem, atque potestatem, quæ vitam causaliter efficit: in hoc motu quidem, ignis cum suo calore, vitæ est eius origo. Quicquid è cõtra tingit in nigredinẽ, aut nigrum efficit, naturam cum morte communem habet, tenebrarumque proprietatem, & vires mortis efficaces. Corruptionis huiusmodi coagulatio, fixatioque, terra est cõ sua frigiditate. Domus enim semper est mortua, sed eam inhabitans vivit: cuius exemplum si reperire valueris, evicisti.

Pignes adole verbena

Pulvis liquefactivus.

c Nota hoc opus ad ☿. R. Salis nitri vncias iiii. Sulphuris medietatẽ, ~~zz~~ vnciam. i. trita simul accendas in crucibulo cum minerali, subsidebit Rex pulcherrimus.

Mineralia querendi modus.

IN terra nec non in lapidibus inveniẽ
di spes est incertissima, verum quia

primus acquirendi modus, atque via,
 nullo modo sperni, sed summopere lau-
 dari debet. Taleque desiderium, aut ap-
 petitus non magis, quam iuuenum ado-
 lescentumque licitus ad matrimonium
 amor, interire deberet. Ut apes propter
 mel & ceram ad rosas & flores deside-
 rant, non alias homines, ut ipsae, propter
 auaritiam commodumque proprium, ad-
 eruendum est terra metallum anhelare so-
 ret aequum: nam qui nimium quaerit, mi-
 nimium reperire solet. Non auro solo
 Deus homines argentumque, sed etiam
 pauperie, sordibus, atque miseria donat.
 Aliquos etiam ad metallorum, & mine-
 raliu singularis cognitiones vocauit,
 quibus faciliorem, & breuiorem ☉ &
 ☾ fabricandi modum, absque fossioni-
 bus fusionibusque sunt adepti, quam ex
 vulgari ☉ & ☾ est primitiuu corporib.
 extrahendi consuetudine: nedum ex
 subterraneis, verum etiam per certas ar-
 tes, et noticias, ex 5. metallorum genere
 (medio tamen arte fabricatorum metal-
 lorum) ♃ ♄ ♀ ♂ ♁, de quibus, & quo-
 libet separatim ☉ & ☾ fabricari po-
 test, ex vno tamen, quam ex alio facilius.
 Nota

Nota super his, ex ♀ ♀ & ♀ facile, sed
 ex ♂ & ♀ difficile ☉ aut ☾, possibile
 tamen fieri, sed cum additione fermenti.
 (alias) ex magnesia & ♀ exit ☾, ex
 ♀ & cinabari purus ☉ oritur:) ☉ et ☾
 ex ♀ ♀ & ☿ purum aurum ♀. Poterit
 ingeniosus artifex (qualem aliquando
 vidisse memini) diligenti quidem ani-
 maduersione præparare metalla, sic vt
 ratione vera ductus, metallorum trans-
 mutationis perfectionẽ, opere suo vel
 regimine magis promoueat, quàm cœ-
 lestium signorum 12, atq; Planetarum
 7 cursus faciant: quos etiam in his ob-
 seruare superfluum est, & aspectus, ma-
 la siue bona tempora, diem aut horam,
 huius vel alterius Planetæ statum pro-
 sperum, aut infœlicem, quæ nec iuuare
 possunt in Alchimix naturalis arte, mul-
 tõ nocere minus: si verum alias, & pos-
 sibilem processum habueris, operare
 cum libuerit: si tamen ex te, vel opera-
 tionibus tuis, et intellectu fuerit aliquis
 defectus, Planetæ syderaq; cœle-
 stia, tibi deficient in o-
 pere.

Quidnam de congelatione ☿ censendum sit.

Mortificare, vel congelare ☿, & postmodum in ☾ cōvertere vel le, magnoq̄ labore sublimare, vana sunt opera, cum illa sint ☉ & ☾ existentium in eo disparitio tantum. Est enim alia longè diuersa, propinquiorq̄ via, qua ☿ paruo dispendio, laboreq̄ue minori, sine cōgelatione transmutatur in ☾. Quisq̄ libenter addisceret artem hanc in Alchimia tam leuem, atque facilem, per quam breui tempore ☉ & ☾ plurimum extruere valeret, aliaq̄ sibi tædio sunt (aliàs scripturæ) promptitudines & verba (aliàs quæ non ita leuiter declarant) quinam sibi foret agendum: hoc & ita facito, libenter audiret. Operare sic, & habebis ☉ & ☾ quibus in ditissimum virum euades. Qui sic tantisper expecta quæso, donec labore sine breuibus verbis declaretur, præmansumq̄ tibi cadat in stomachum ex ☿ & ☿ mox ☉ & ☾ extruendi ratio. Non est nec esse poterit vnquam hæc ars inuentu, factuq̄ tam communis, ac in seipsa facilis existit, ☉ & ☾ fabricandorum

dorum promptitudo per Alchimiam leuior est, quàm sit necessarium aliquo documento, vel scriptis maiorem eius facere mentionē ea, quæ de annali glacie fieri consuevit.

De receptis Alchimie.

Quid præter ea de receptis Alchimie, vasorum, & instrumentorū diuersitate (quæ sequitur) existimandum est: vti sunt fornaces, vitra, ollæ, aquæ, olea, calces, sulphura, salia, salpetræ, alumina, vitriola, chryso collæ, atramenta, auripigmenta, sal vitri, cerussa, terra rubea, tucia, cera, lutum sapientie, vitrum contusum, viride æris, fuligines, testæ ouorum, crocus Martis, sapo, chrysellum, creta, arsenicum, antimonium, minium, elixir, lazuriū, sol laminatus, sal nitri, sal armoniacum, lapis calaminaris, magnesia, bolus armenus, & alia plura. De præparationibus, putrefactionibus, digestionibus, probationibus, solutionibus, cementationibus, filtrationibus, reuerberationibus, calcinationibus, graduationibus, rectificationibus, amalgamationibus, pur-

gationibus, &c: quibus Alchimix libri sunt refertissimi, deinceps illis, quæ herbis, radicibus, seminibus, lignis, lapidibus, animalibus, vermibus, ossium cineribus, limacū capsulis, conchis, cocleis, & pice fiunt. Hæc & similia quæquæ sunt in Alchimia remotissima quædã, imo vanissima laborum onera, quibus etiam si ☉ & ☾ fieri posset, nihilominus intentionē hanc magis quàm prouehant, impediūt. Non est igitur ex his (vt verè loquar) addiscēdum, quod ad artem faciat ☉ et ☾ fabricandi, quapropter omittenda sunt omnino, quòd cū 5. metallis ad ☉ & ☾ prorsus nihil operentur. Percontari posset quispiã, quæ est igitur hæc via, breueq; fundamentum, quæ difficultatem nullam habent, eisq; tam cito ☉ & ☾ fieri potest, verè, & sine furore. Responsio, abūdè satis in septem canonibus, & apertè dictum est, qui per hos intelligere noluerit, frustraneus labor esset amplius eum instruere. Non est etiam, quòd sibi quis insipidè persuadeat ea tam leuiter intelligi posse: verum occulto sensu melius quàm aperto.

Hæc est ars.

Postquã Cœlum, aut Saturni sphæram cum vita currere feceris super terram, impone Planetas omnes, vel quem volueris, vt ☾ tamen portio sit minima: omnes simul aut separatim currere permittas, donec Cœlum ☽ penitus euanuerit, manebunt omnes illi Planetæ mortui, cum antiquis suis corruptibilibus corporibus, et aliud recēs, perfectum, & incorruptibile corpus induerunt. Illud enim corpus est spiritus Cœli, de quo rursus illi Planete corpus & vitam accipiunt, & viuunt sicut antea. Corpus hoc accipe de vita, et ex terra, quod serua: est enim ☉ & ☾. En artem habes omnino manifestatam, & integram: si nondum intelligis eam, aut calles, bene est, quia sic est, vulgarius non, quod detecta maneat.

De calore ☿

Quotquot ☿ humidæ frigidæq; naturæ fore, vel esse debere iudicant, errore vincti sunt, quia nō est nisi de sua natura summè calidus, &

humidus: cuius occasione semper, ac perpetuò in (aliàs in fluxu) vitâq; debet esse: nam si humidâ frigidâq; naturâ foret, aquâ congelatâ similitudinē haberet, semperq; durus & solidus existeret, ignisque calore primum, vt alia metalla ipsum liquefieri foret necesse, quo quidem non indiget, cum liquatio nem & fluxū habet ex proprio calore sibi naturaliter insito, qui tenet ipsum in fluxu perpetuo, viuūque facit, vt nec mori, nec coagulari, vel congelari queat. Id maximè scitu dignum est, metallorum spiritus septem, aut quotquot eorum mixta fuerint, ac simul in ignē veniunt, inter sese pugnam agere, præcipuè ☿, sic vt quisq; suas in alium vires atque virtutes exerit, vincendi, liquefaciendi, transmutandiq; desiderio. Vnus prædatur, aliâq; naturam, & formam illi tribuit. Calore commouentur itaq; metallorum spiritus, aut vapores, ad operandum in sese mutuo, nec non transmutandū de vna virtute in aliam, quousq; ad perfectionem, et puritatem ventum sit.

At quidnam agendum foret cum ☿
 latius, vt humiditas, & caliditas illi pos-
 set adimi, quarum loco maxima frigiditas
 introducta congelaret, consolida-
 ret, omninoq; mortificaret eum? Hoc
 fac quod sequitur. ☿. purum E ♀ Z ☿
 RT ♀ CXPCX ♀ R. quibus impo-
 ne ☿ optime conclusum, & suspensum
 in loci coagulationis medio per 24. ho-
 ras: id est per diem naturalem. Hoc au-
 fert à ☿ cœlestem suum calorem, & per
 caliditatem extrinsecam, frigiditatem
 intrinsecam ♄ & ♃ (qui ambo sunt Pla-
 netæ frigidæ nature) tribuit, ex qua, vel
 per quam ☿ congelari, consolidari, &
 indurari cogitur.

Nota frigiditatem (qua ☿ indiget in
 sui consolidatione, mortificationeq;) sensu
 minime perceptibilem extrinse-
 co, veluti niuis, aut glaciei, sed potius
 extrinsecus calidum quid apparere.
 Non alias de calore ☿ quo fluit iudi-
 candum est, non fore caliditatem extrin-
 secus perceptibilem, ad nostrarum qua-
 litatum similitudinem, imo potius ex-
 trinsecus tamquam frigiditas percipi-
 tur: vnde Sophistæ (gens inexpertè lo-

quax) perperam asserunt, eum esse frigida, humidæq; naturæ: quo fit etiam, ut illum non alijs, quàm calidis rebus coagulare studeant, quibus tamen fluidiorem effici, quàm solidũ esse cupiãt, suo damno quàm lucro potius indies experiuntur.

Alchimia vera, quæ vnica tantũm arte, ☾ aut ☉ ex quinque metallis imperfectis fabricare docet, aliud Receptum non admittit, præter illud, quod sic, & verè loquitur. Solum ex metallis, in metallis, per metalla, & cum metallis, perfecta metalla fiunt: nam in alijs rebus est ☾, & in alijs metallis est ☉.

Qua materia, quibus etiam instrumentis in Alchimia fit opus.

Non alijs opus est, quàm officina fusoria, plenis aere follibus, tenaculis, malleis, crucibulis, testis, & cupellis ex faginis cineribus constructis. Postmodum impone ♁ ♃ ♂ ☉ ♀ ♆ ☾, & operentur in finem vsq; ♁. Si metalla diu fatis in terra sepulta manserint, non solum ærugine consumuntur, verumetiam perseverãtia transmuntur

tantur in lapides naturales, quorum infinitus est numerus, at paucis arcanum hoc est cognitum. Reperitur enim in terra gentilium vetus & lapidea mone ta, suis imaginibus impressa, quæ prius metallica fuit, sed per transmutationē à natura factam, in lapides versa.

Alchimia quale sit animal.

Nihil aliud est Alchimia, quam per- *Alchimia*
ceptibilis, industria tamen, exco- *definitio.*
gitatus sermo verus, quo genera
metallorum, ex vno in aliud transmuta
ri docetur: secundum quem vnusquisq;
sibi meliorem viam, & artem, pro suæ
mentis captu (qui rem perpendit acu
tius, ita metam attingit) eligere potest,
ac in ea veritatem inuenire. Syderum,
& lapidum rationem habere maximã
oportet: qui sydus lapidum, est omniũ
formationis spiritus. Est etiam syderũ
omnium cœlestium ☉ & ☾ non nisi la
pis vnus in seipso, terrenusq; lapis à cœ
lesti prodñt lapide, per eundem ignē,
eosdem carbones, cineres, expulsionēs
easdem, & repurgationes, quibus lapis
ille cœlestis, clarus, & purus in splendo

re suo separatus, & reductus est. Totus autē globus terræ, nihil aliud est, quam abiectum quid, concretum, mixtū, corruptum, tritum, & iterum coagulatum, & partim in massam vnā lapideum opus liquefactū, qd in meditullio sphaeræ firmamenti, sedem & quietē habet.

Notandum est vltērius lapides illos preciosos, qui proprijs nominibus à lapidibus cœlestibus, vel syderib. appellantur, proximum perfectionis, puritatis, pulchritudinis, claritatis, virtutis, cōstantiæ contra ignem, & incorruptibilitatis habere locum, & cum alijs lapidibus in terrā esse defixos. Quapropter cum cœlestibus lapidibus, & syderibus maximam habent affinitatem, quòd eorum naturæ sint, ab eisq; deriuntur. In fracto continente prius reperiuntur ab hominibus: vulgus tamen (cui de rebus falsum asserere proprium est) existimat ibidem vt inuenti sunt, nasci, postmodum expoliri, circumferri, vendi, necnon pro maximis haberi diuitijs, ob eorum colores, formositatē, aliasq; virtutes: de quibus inferius narratio sequitur.

Smaragdus

Est viridis, transparensq; lapis: prodest oculis & memoriae, tuetur castitatem, quæ si penes eum infringatur, & ipse non integer manet,

Adamas

CrySTALLUS niger, adamas nomine, vel Euax à læticia, quã imprimere perhibetur gestantibus: est obscuræ transparentisq; nigredinis, ferrei coloris, omnium durissimus: sanguine tamen hirci soluitur. corpus eius auellanæ quantitatem vt plurimum non excedit.

Magnes

Ferreus est lapis, & ideo ferrum ad se trahit.

Margarita

Est vnio, non lapis, quia nascitur in coeleis marinis, albi coloris. quod in animantibus, hominibus, aut piscibus nascitur, nõ est lapideæ nature propriè, sed perfectum opus.

Hiacynthus

Flauus est lapis & transparentis: est et

flos eiusdem nominis, qui secundum fabulas Poetarum homo fingitur.

Sapphyrus

Lapis est cœlestis coloris, & pulchri, cœlicæq; naturæ.

Rubinus

Splendet colore Valde rubeo.

Carbunculus

Solaris lapis, lucet ex propria natura sicut sol.

Coralium

Lapis est albus, vel rubeus, non transparentis, in mari nascitur, ex natura tempestatis, & aeris, in ligni formam, aut arbuti, ex aere durefcit in lapidē, & igne minimè consumptibilis.

Calcedonius

Lapis est varijs colorib. mixtus, inter obscuritatem, & transparentiam tenens medium, mixtus etiam fluxibus nubium, coloris hæpatici, lapidum preciosorum maximè ignobilis.

Topazius

Lapis est noctu lucens.

Ametibi-

Amethystus

Purpurei, colorisque sanguinei lapis
est.

Crysopassus

Igneæ naturæ lapis.

Cristallus

Est lapis albus, transparens, gla-
ciei persimilis coloris: con-
stat ex igne, & frigi-
ditate.

MEDICORVM FACILE PRINCIPIS AV.
REOLI THEOPRASTI PA.

racelsi de tribus Substantijs primisq; Principijs libellus.

CAPVT I.

*Triā prim-
cipia.*

MNE crescentium à natura productum in tribus ornatissimè positum esse comperimus, videlicet in Sale, Sulphure, & Mercurio: quorum trium coniunctione conflatur corpus, & vnita substantia. Quod ad corpus attinet, eius hic nulla fit mentio, sed illius dumtaxat quod in eo continetur: cuius operatio triplex, vna Salis, hæc purgat, mundificat, balsamoq; suo conseruat, ac in illa dominium habet, quæ tendunt in putrefactionem. Alia est Sulphuris, & in ea quæ superflua sunt ex alijs duobus, aut incipiunt corrumpi, dominatur. Tertia Mercurij, quæ quidem aufert omne, quod habet consumptionis initium.

Forma

Forma trium, liquor est Mercurij, Sulphuris oleum, & alcali Salis. Mercurius sulphure caret, atq; sale, mercurio saleq; Sulphur, & sulphure Sal mercurioq; cum tamen vnumquodq; per se solum existit in sua potentia. Sed in morbis permixtis, rerum istarum separatio non est perfecta, quia duorum aut trium operationes in vno quandoq; reperiuntur, vt in Hydropisi, & in alijs similibus morbis. Aegritudines permixtae sunt illae, quae sua siccum, humidum, temperatum excedunt, &c. sicuti saepe Mercurius, & Sulphur curant Paralytim, ea de causa, quod ibidem corporale sulphur admixtum, aut in confinijs laesum est. Considerandum itaque morbum aliquem dupliciter, aut tripliciter posse commisceri. Simplicium vtique medicus, in liquore, oleo, & sale ponderare gradus, & quantam in istis exaltationem habeant perpendere, morbiq; statum in confinium laesionibus, & cum simili iudicio liquorem, sal, & sulphur extrahere, necnon quibus opus erit attribuere debet: methodum hanc observando, scilicet, quod vnum laesioni me-

Horum trium forma.

Quando quoduis istorum in sua potentia.

Permixture aegritudines quae.

Morbi commixtio est laesio in tribus.

Medico quae animaduertenda.

Regula.

dicamentum, alterum vero morbo sic administrandum.

C A P V T II.

Vis purgandi salium duplex per secessum. **S**Alia purgandi vires habent, diuersis tamen rationibus. Aliqua per secessum, & ista sunt duplicia, quorum vnum sal rei dicitur, hoc digerit in exitum. Alterum est sal naturæ, quod agit in expulsionem. Absquæ salibus nulla purgatio fieri potest, inde salis naturæ vulgi salia conferre colligendum est.

Rei & natura. Nonnulla per vomitum purgant, illa sunt crassiora, quæ orificio ventriculi superius adhaerentia, non transeunt in digestionem. Alia per sudorem, & sunt omnium subtilissima, seque recipiunt in sanguinem. Ad stercora salia quæ sunt, & ad vomitum, sanguini minimè commiscentur, hinc fit vt sudorem etiam non prouocent, quia sudor aliud nihil est quàm sal. Quædam per vrinam purgant, quæ tota sal etiam existit superfluum. Stercus autem est superfluum sulphur. Ex liquore superflui nihil exit, sed in se manet. Sunt igitur egesta quæ
vis

vis à corpore per salium operationes,
 expulsa phlegmata, sicuti p̄ nares aures,
 aut oculos, aliasq; partes corporis vide
 mus fieri: quæ quidem ex Archeo de *Omnes o-*
 quo suas virtutes accipiunt, intelligi *perationes*
 debent, vt infra dicetur latius. Cum igi- *ex Archeo.*
 tur salium virtus laxatiua proueniat ex
 Archeo, vnum purgat ventriculum:
 quum ex Archei ventriculo fuerit, a-
 liud splenem, si fuerit ex Archei splene,
 sic de cerebro, iecinore, & pulmone,
 cæterisq; membris, atq; partibus intelli-
 gendum erit: Archei membra scilicet,
 microcosmi membrorum esse regimi-
 na. Alcalium etiam varia sunt genera *Saluarij sa-*
 lium, vnum est dulce veluti cassia, hoc *poris,*
 est sal separatum, quod in mineralibus *Dulcis,*
 antimonium dicitur. Acidum est aliud, *Acidi,*
 sicut sal gemmæ. Aliquod asperum, vt *Acris,*
 zingiber. Reliquum est amarum, vt *Amari.*
 reperitur in Reubarbaro, coloquintida,
 & cæteris. Alcalium etiam quædam na-
 scuntur, vt Harmel, alia quidem extra- *Quædam*
 huntur, vt scamonea, multa coagulan- *nascuntur,*
 tur vt absinthiaca, quorum intellectus *extrahun-*
 omnium ex rerum in essentia salina co- *tur, coagu-*
 gnitione dependet. Similiter nonnulla *lantur:*

PRINCIPIS.

39

per sudorem purgant, alia per confun-
Operatio tionem, vel alio quouis modo, nam pro
bifaria, Rei saporis varietate salium, est eorum e-
 & *extin-* tiam operatio diuersa, nempe rei, & ex-
cta. tincta.

CAPVT III.

Operatio **S**ulphuris operatio, est exsiccatio, et
Sulphuris confusio superflui in seipso, vel in
in quibus. alio: modo superfluitas huiusmodi sub-
Exemplum iecta salibus non fuerit. Vt in Hydropi
in Hydro- si requiritur medicina salium ex Archai
pisi. iecinore tracta, qua putrefactū & cor-
 ruptum expelli queat: vt morbus tamē
 auferatur, necessarium est sulphur, cui
 morbus hic in origine sua subijcitur: li-
 cet vnumquodq; sulphur id ipsum pre-
 stare non valeat. Ex elementorum natu-
 ra productum est, vt omnis morbus ex
 natura corporis ortus, ex opposito si-
 bi correspondentem ex elementalī na-
 tura partem habeat: quod vniuersali-
 ter & particulariter id accidere solet.
Ex generi- Quapropter morborum genera quae-
bus elemē- uis, ex elementorum generibus cogno-
 sci

sci debent: alterum enim alterius est in-
dicium.

torum ge-
nera mor-
borum co-
gnoscenda
sunt.

CAPVT IIII.

Mercurius omne quod à sale sul-
phureq; recedit ad se recipit, vt
in morbis ligamentorum, arteria-
rum, iuncturarum, articulorum, &c.

Operatio
Mercurij.

Quamobrem in huiuscemodi morbis
vnicè curandum est, vt Mercurij liquor
auferatur, & quæuis ægritudo per suū
appropriatum, vt à specialitate rerum
in ipsa natura demonstratur, & in Phi-
losophia de re & natura: quod breui-
tati studentes hoc loco non recense-
mus.

CAPVT V.

EX præcedentibus colligi debet, Tria gene-
morborum tria genera cuius me-
dico præsupponenda, scilicet vnū *rum om-*
ex sale, secundum ex sulphure, tertium *nium.*
ex mercurio. Ex sale quidem hoc mo- *Ex sale.*
do: Quilibet morbus laxus à sale regi-
tur, vt fluxus ventris, dysenteria, diar-
rhœa

rhœa, liēteria, &c. & est illud sal quod suo loco positum, & à quo, siue sana, siue corrupta quæuis egestio profluit. Vnum est sal naturæ: corruptum est alterum, & resolutum: inde sequitur eius curam per salia fiendam, id est, sal vnū alterum sal rectificare, separare quæ hoc quod resolutum est ab integro debere.

Sulphuris cura subsequitur. Postmodum sequitur cura sulphurea, tanquam salium operationum confirmatio, cuius potestatem habet, estque sulphur speciatum ex vi Archei.

Ex Mercurio. Ex Mercurio proueniunt arteriarū, ligamentorū, articularum, ossium, nervorum, & similium ægritudines, quia in alijs partibus corporis non prædominat substantia mercurij corporalis, quàm in exterioribus membris.

Ex Sulphure. Sulphur quidem interiora membra lædit, vt cor, hæpar, cerebrum, renes, &c. qui sulphurei morbi nominari proprie debent, quia in ipsis est substantia sulphurea. Exempli gratia: colicam assumamus, cuius origo sal est, ob intestina quibus sal prædominat, & in eis varia genera colicæ producit: vnum quæ resol-

resoluitur: alterum, ubi nimium induratur, & suum temperamentum excedens, ad humidum uel siccum præter æquitatem excesserit. Quapropter in cura Colicæ cur-
colicæ salia elementata sal humanum ra.
rectificare debent: & cum demum aliud
additum fuerit, uti sulphur, curam hanc
existimabis colicæ veram.

In morbis mercurialibus, & sulphu- Non contra-
reis, eorum appropriata sunt assumen- rium per
da, non contraria per contraria, sed pro suum contra-
pria solum ad suum innatum: frigiditas rium, sed pro-
caliditatem non vincit, nec est contra. Cu- prium ad
ra sumenda est ex eo quod morbum au- suum innat-
xit (aliàs) produxit, & eius loco. tum curan-
dum est.

CAPVT VI.

Subdiuiduntur iterum genera mor- Morborum
borum, in varios ramos, locustas, & subdiuisio
folia, nihilominus cura diuersa non in ramos lo-
est, quia morbus mercurialis est exem- custas & fo-
plar, ex quo mercurij liquoris etiam ra- lia.
morum, locustarum, & foliorum (cor-
respondentium tamen) varietas cogno-
scitur, ut in pustulis, quarum genera sub
mercurio continentur omnia, quod mor-

bis hic mercurialis existat. Nonnulli Gallici morbi sub mercurio vulgi concluduntur, pustulæ quædam sub mercurio metallino, alij sub mercurio xilobani, multi sub mercurio antimonij, cuius causa est, quòd mercurius ad suas proprias locustas ex ordine suæ naturæ, nõ præter ordinem tendit ad improprias.

Qua de reliquores mercurij necessario sunt cognoscendi, cum ipse mercurius idipsum curet, quod sale suo proprio corrumpitur, & alio: nam in eo vis consolidatiua & incarnatiua (sicuti pro natura mercurij) sita est. Mercurialis iste

Liquor Mercurij qua forma rebus insit. liquor varius in rebus esse reperitur, vt in metallis, veluti metallum, in lunipero, & Hebeno sicuti lignum, in margaritis, talcis, & cachimia sicuti minerale quid, in brassatella, persicaria, & serpentina velut herbæ: est tamen idem, & vnicus mercurius, qui se diuersimodè cernendum præbet. Quod iam de pustulis dictum est, hoc ipsum de suis vlceribus intelligendum erit: quædam ex mercurio de persicaria curam expetunt, alia ex mercurio de arsenico, nonnulla ex mercurio de xiloguaiacano. Qua de causa

causa morborum, & rerum arbores cognoscere medico necessariū foret, quarum triplicitatis pars vna salis est, quæ duplicata rebis, & alimenti reperitur: idē in arbore sulphuris & mercurij iudicari debet. Maximopere cauendū est medico ne duas arbores in vna cura permisceat, sed methodum hāc obseruare conetur, quæ mercurialib. morbis mercuriū, sal salinis, & sulphureis sulphur, ac vnicuiq; morbo suum appropriatū adhibendum esse docet naturaliter. Medicamentorum igitur tria genera, totidem & morborum esse comperiuntur: inde vaniloquiorum, & cauillationum prolixitates Auicennæ, Mesue, nec non aliorum fugiendas esse constat apertissimè.

Cognitio arboris rerū & morborum necessaria.

Regula.

Vt morborum tria genera, totidem & medicine.

CAPVT VII.

VT medicus animi sui conceptum breuibus, & leuiter extricare valeat, morbos omnes, et quemlibet sub suæ curæ nomen, vtī supra narratū est, concludere debet, non dicere morbus hic, est Ictericia, quoniam experti

Omnis morbus à medico ponendus sub nomine suæ medici ne.

45 THEOPHRASTVS.
non est medici, quòd & quiuis rustici
famulus hoc ipsum effutire nouit, sed
ita loqui, morbus est leseoli, verè medi-
corum est; nam vnico vocabulo morbi
cura, proprietas, nomen, qualitas, dispo-
sitiò, ars, & scientia simul includuntur.
Leseolus enim Ictericiam & non alium
curat morbum. Huius morbi talis diffi-
nitio caret erroribus, & eius cura proba-
tur ex eo, quòd in leseolo diaphanitas
salis maxima, quæ magis quàm fufus to-
pazius tingit & fixat, reperitur. Est e-
tiam Ictericia sal in flauo colore diapha-
num, quod suo simili pelli debet. Non
alias Ansenata, & sal producens icteri-
ciam, illud est mater Ansenonæ & leseo-
li, sed ex bina matre, scilicet animali, &
elementali sumens originem. Sunt igitur
ex hoc libello tres arbores istæ per-
optimè discendæ, quia quicumque se-
men earum ignorauerit, erroribus ta-
lem scaterere necessum est. Latius dicen-
dum erit, hic est morbus Auri (non le-
pra nec species eius) sic loquitur verus
medicus, eo sermone demonstrans cur-
ram se veram habere lepræ: nouit & cu-
stos in pagis dicere, hæc est lepra. Hæc
tu

tu loquere, morbus hic est tincturæ, colliget inde medicus expertus, cognitionem tincturarū habere te, earumq; regenerationis, & ætatis restorationis ignarū non iudicabit. Cum dixeris, morbus est vitrioli, sapiens mox intelliget, species Epilepsiæ curasse te per oleum vitrioli, vel spiritum eius: Hæc & similia docent antiquorū scripta. Sed quāvis ad huius instituti mei theorica non pertineāt, volui tamen his indicare quare ratione medicinæ theorica finienda sit, ac ad suam practicam deducēda: quòd etiam theoricæ tantum id fecerim, cauere esse putes, quia specialis illorū natura, de trium antedictorum fontibus, naturæque mysteria per antiquissimos autthores illis inclusa peti debent: per quos etiam theoricam meam, quoad amborum originem, elementorum scilicet in suis productionibus, & animalium suis in generationibus firmissimè probare possum, & ex ipsis theoricæ fundamentum immotissimum ponere.

CAPVT VIII.

*Incar-
nati-
tia sunt ex
Mercurio.*

VT clarius ex theorica pateat vnde
sint incarnatiua, dicimus ea solum
ex mercurio fore, qui non tardè,
sed expeditissimè, sicuti per mercuriū
in resina, citius mercurio mumix, mer-
curioq; tartari citissimè vulnera, necnō
vlcera, cancrum, Estiomenam, & Heri-
sipilam curat. Plurimæ sunt huiusmodi
vires mercuriales in elementis, & in an-
nualibus circuitibus, quæ quidem om-
nes prodeunt in lucem, his qui locum
in quo mercurius et alię partes existūt,
ac mercurium ipsum, vnum in topazi-
num, alium in crocum sandalinum, &
alium in spiritum, quemlibet in exalta-
tione sua, qua magis delectatur, esse-
quæ debet, præparare norunt. Est enim
ad vsus necessitatem peculiariter extra-
hendus, ad vires incarnatiuas, & con-
solidatiuas, quas etiã in mercurio dun-
taxat, in quo post separationē, sulphur
nullum, neq; sal remanserit, sed qui pu-
rus sit omnino, hoc loco dicimus exi-
stere. Non secus est de sulphure, quorū
vsus,

usus, & exaltationes cognoscenda sunt illi, qui medicus alias nominari, nec non agros artificiose curare cupit. Miraretur Porphyrius, hominemque delirum efficeret audire, Saphirum, & Iaspidem, lapidesque preciosos fore mercurium, quod non oculis id cerneret, manibusque tractaret: quid mirum cum nullam experientiam habuerit unquam, nec eam discendi cupidus extiterit, nihilominus vitulos allatrat.

CAPVT IX.

Quod zingiber diaphanum existat, salis est de cuius corpore constat occasio. Huiusmodi virtus est ignis, per quem generationes ebulliunt (vt in philosophia) tum per suam bullitionem deopilat, humoresque sulphuris, salis, & mercurij, in secundum, tertium, & quartum ebullitorum gradus cogit, ac secundum istam salis igneitate, gradum accendit, ex quo destillant humiditates per poros, & guttas oculariter. Sic etiam de mundificatiuis, ex sola mundificationis virtute salis id

efficiunt, sicut mel, & alia: sequitur inde, quòd in melle balsami sal habeatur, quod corruptionem vitat, hoc idem & in Balsamo sal (quod omnium quæ natura produxit nobilissimū est) efficit.

*Attractiua
natura uir-
tutis.*

Attractiua virtus est ex natura sulphuris, vt gummi quæuis ex vi suæ sulphureitatis attrahunt: & mastix sulphur est ita productum, sic & oppopanacum, galbanum, & alia multa. Eorū opinio non est obseruanda, qui dicunt, caliditatis est attrahere, sed ita loquere tu veritatem, sulphuris est attrahere. Nam calida solum trahunt à locis quibus adiacent, & in quibus aduruntur: causa hæc est, id quod vritur est sulphur non fixū, ideo recedit: gūmi uerò, laxatiua quoque, & similia sunt etiam attractiua de locis, in quibus non existunt, sicut Magnes. Quod autem salia etiam attrahāt, efficit hoc sal quod impressum est sulphuri, eiusq; spiritu coagulatum, quare longius, vel à loco distantiori trahit, quàm situm est.

*Omnia re-
percussiuæ
sulphureæ
sunt natu-
re.*

Pariter & reperiussiuæ sunt sulphurea, siue calida, frigida, viridia, vel cœrulea fuerint. Reperiussiuæ sulphuris est ad

ad centrum se recipere, deq; mobilibus quicquid arripit ante se pellere. Non est, vti loquuntur frigidi repercutere: boni viri qui hoc dicunt, opinantur cauda se tenere vulpem, cum tamen in anu illi manum impegerint. Subtilissimu, & maximè cautelosum Albertistam oporteret esse talem, qui regulam hanc defendere vellet, quamuis etiã ex Græcorum consilio prodiret, latius de his in Philosophia.

CAPVT X.

Quicquid sciri cognoscique de confortatiuis potest, hoc ipsum docet explanatio Archei, qui homini persimilis, in quatuor elementis positus est, Archeus verus in quatuor partibus. De quo sic loquere, magnus est Cosmus, homo verò paruus, vnus alteri similis, ex ipso vis confortationis oritur, vt quicquid ex Archei corde natu est, cordis confortatiuum existat, velut Aurum, Smaragdus, Coralium, & pleraq; alia. Quod ex hepate fuerit, elementi cosmi confortat hepar, & sic de reli-

51 THEOPHRASTVS.
quis. Huiusmodi vires confortatiuas
non dant Mercurius, sulphur, neq; sal,
sed cor solum elementorum, ex quo vir-
tus illa procedit in elementis: qua fit et-
iam arbor ex semine stans, manens, &
in altum exurgens, foenum atq; stipule
segetum. Ocularis est & externa vis,
qua in animalibus stabilitatē, atq; mo-
tum, vt in productis operatur. Est & a-
lia qua sensibus, aut oculis non subijci-
tur: hæc est virtutis in seipsa fortitudo,
qua conseruatur, sanumque manet om-
ne cui inest: spiritus est naturæ de quo
res omnes à natura productæ partici-
pant, aliàs destruerentur. Manet spiri-
tus hic in suo corpore fixus, & ipse est,
qui hominem pro cognitionis ratione
suis membris in minorem Cosmum in-
greditur medio vegetabilium, a-
liarumque mundi par-
tium.

FINIS.

AV.

AVREOLI THEO-
PHRASTI AB HOHENHEIM

Doctoris vtriusq; medicinæ de Contra-
cturis earum origine & curis, duo
tractatus.

*Summarium eorum qua primo, secundoq; tra-
ctatu continentur.*

CAPVT I.

DE contracturis membrorum in
corpore, per dissolutionem vnio-
nis ortis.

CAP. II.

De contracturis ex tartaro, calculo-
ve procedentibus.

CAP. III.

De his quæ ex colica ducunt origi-
nem.

CAP. IIII.

De his quæ ex cholera proueniunt.

CAP. V.

De contracturis ab excessibus in
potu.

Secundo tractatu.

CAPVT I.

De ordine differentiaꝝ seruandis in practica.

CAP. II.

De discrimine quod est inter Aurum potabile, Solis oleum, & quintam essentiam Auri.

CAP. III.

De essentia Perlarum, id est vnionum, vel Margaritarum, & Antimonij.

CAP. IIII.

De arcanis sulphuris, & Aquarum vitæ.

CAP. V.

De virtutibus olei vitrioli, & aquæ tartari.

CAP. VI.

De proprietatibus fumigiorum externorum.

CAP. VII.

De viribus compositorum Balsamorum.

CAP. VIII.

De arcanis cōtracturas perfanantib.

CAP IX.

De conclusione totius opusculi.

AVREO.

AVREOLI THEO.
PHRASTI PARACELSI
TRACTATUS PRIOR, DE
contracturarum origine.

CAPVT I.

MULTIGENVS inter homi-
nes contracturarum nume-
rus, me summoperè mouit
duos de contracturis in præ-
sentiarum tractatulos in lucem ædere,
partim in Chirurgorū utilitatem, vt ex
his earum originem, & curam addisce-
re valeant, partim, & potissimum vt pa-
tientibus meliùs tutiusq; subuentum
sit. In primis de Contracturis ex lésione
dicemus. Earum ego differentiam quin-
tuplicem esse repperi, quarum quidem
omnes, & per se quælibet membrorum
contractionem modo curabilem, ali-
quando prorsus incurabilem efficit. Sin-
gularem quæuis originem habet, sed
non sunt vnus & eiusdem omnes prin-
cipij, per eandem viam ad locum diuer-

sum, & diuerso modo perueniunt, vna-
 quæquæ pro suæ naturæ proprietate,
 sicuti suis capitulis infra dicetur latius.
 Illa quæ fit ex læsione corporis, est om-
 nium pessima, de qua primo tractan-
 dum etiã esse duximus: externis acci-
 dentibus fit, vtpote verberationum, vel
 fodicationum ictibus, casu, vel alias di-
 versimodè, iaculis, telis, bombardis, ab-
 strusionibus, fractionibus, &c. Quan-
 doq; propter constipationem in carne,
 quæ nutrimentum impedit, contractu-
 ræ fieri solent, vel ariduræ, quarum suo
 loco mentionem facimus, vbi de aridu-
 ra loquimur. Similiter accidere solet
 propter venarum obstructionem, quæ
 nutrimento suum transitum impediunt,
 non per naturam, sed accidentibus ex-
 trinsecis, vt si cuiquam venæ truncatæ
 fuerint, nisi per competens medicamen-
 tum in vulnerum conclusionem rite iun-
 gantur, quod vias, atq; meatus omnes
 aperiat, ex alteratione pororum, & mea-
 tuum in arterijs, oriuntur contracturæ.
 Sæpius etiã euenire consuevit, vt pro-
 pter abbreviationem alicuius membri
 vel curæ defectum (quod plerunq; fit
 ex

ex medicamentorum impertinentia, si-
cuti loco de vulneribus habetur con-
tractura nascatur, cuius cura sub antedi-
ctis accidentaliter factis continetur,
quia causa per quam lapsus iam factus
fuit, carnes & venas obstruxit, atq; mor-
tificauit, vt nerui prorsus in seipsis defi-
ciant, membroq; nullas vires adhibere
valeant, vnde ipsum etiam deficere co-
gitur: quod patebit clarius, vbi de cura
per quam mortificata membra quæ-
quæ refocillari, viuificariq; rursus poss-
sunt, agetur in posterum.

*De contracturis ex tartaro calculo
precedentibus.*

CAPVT V.

Offeritur & alia contractura, quæ
procedit ex calculo, vel tartaro,
sub cingulo dumtaxat regionem
habens, doloribus quandoq; maximis
precedentibus, totam illam corporis
plus mediam partem interimit, insensi-
tiuam, & immobilem reddit. Nonnun-
quam in ventre solùm torminibus inte-
stina contrahit, quod externè uideri ne-

quit. Aliquando nates, & fundamentum arripit, dorsum incuruat, & femora, feminaq; super genua, tunc in fundamento contracturam facit. Aliquoties vsq; ad ipsa genua extenditur, & crura, postmodum totam corporis partem sub cingulo contractam, impotentem, que reddit omnino. Iam de huiusmodi contracturarum origine loquemur, calculi relinquentes originem, aut renum & vesicæ tartari, quæ licet istarum sint contracturarum exordia, libro de Lythiasis tamen, & arenis abunde satis explanantur. Arena, & Lythiasis in spiritu rerum, in sanguine, & in omnibus quæ concavitates habent existunt, præsertim in renibus, & cum sanguine per totum corpus expanduntur. Vbi iam ista materia congelata, vel ad congelationem eo loci quo se recepit, ex sua natura proprietateq; disposita fuerit, spiritus vitalis, & humor vitæ cordisq; (in quo sumit exordium) qui ad femora, crura, pedesq; totos pertinent (cum per totum corpus diffusum sit) eiusq; portio quæ partibus inferioribus comperit, per loca transiens in quibus, tartarum,

rum, & calculus situm habent, ibidem
sophisticatur: & propter suam humo-
rem attractionem, per quos transi-
tum facit, à tartaro vel calculo recipit
impressiones, tartareasq; proprietates,
quas retinet, secumq; vehit ad regio-
nes, ad quas à natura disponitur, in sin-
gula membra scilicet inferiora. Quod
si pauca fuerit huiusmodi substantia,
manet in fundamento hærens, & in-
curuationem dorsi facit. At si pau-
lo plus fuerit substantiæ, progreditur
ad femora. Si plurimum, ad extremas
corporis partes, infimasq; transiens,
contrahit omnes, impotentesq; reddit.
Non omnes hac ratione qui tartaro la-
borant, vel calculo contracturas patien-
tur, quòd eorum calculosa, tartareaq;
substantia compacta, coagulataq; sit, vt
humori, spirituiq; vitæ permisceri non
possit, illæsiq; renes, & vesicam tran-
seant. Est & alia ratio, videlicet quòd a-
renosæ, calculosæq; substantiæ pauci-
tas, parum etiam inficiant spiritum, isq;
non plus damni potest quam receperit
inferre. Hæc est indubia ratio, cur vitæ

spiritus, & humor, quòd nempe materiam ad se talem receperint, membra contrahant. Arenæ Lythiasisq; materia lapidea est, acerrimæ concretionis, & coagulationis. quum igitur venis, iuncturis, ossibus, medullis, & carnibus admiscetur, horum naturam immutat, nutrimentorum ductus obstruit, venas & medullam ossium frigefacit, vt instar acetæ congelati fiant, &c. Natura sua tamen per commixtionem cum spiritu vitæ non immutatur, imo semper acrior euadens illum in qualitate magis falsificat, qui rursus id ipsum quod nutrire tantum deberet, etiam falsum, non suo, sed ex alieno facit. Ex ista qualitate, complexionum, & naturæ contrarietate, nascitur constipatio pororum, arteriarum, carnis, & medullarum in ossibus congelatio: sic vt per acetosam, & tartaream huiusmodi frigiditatem, prorsus immobilia membra facta sint: nec solum propter frigiditatem, sed etiam ob aciditatis asperitatem ipsæ venæ corroduntur. Corrupta quædam est frigiditas omnis spiritus expers, & materia spiritu carens, tanquam acetum

DE CONTRACTUR. 60

tum quod fixum est absq; spiritu corpus, & membris inhærens humida frigiditas spiritū nullum habens: quòd alijs corporibus frigidis & humidis non contingit, quia viventem ista spiritum continent, qui non permittit ea contra naturam aliquid moliri, sicuti scripsimus de acetosis, in libro de lapide & arena: quorum etiam generatio, contracturarum ex arena tartarocq; provenientium est origo, spiritumq; vitæ, necnon eius humorem impediens tartarea calculosaq; sua proprietate membris in inferioribus dispersa diuisaq; materia, prout supra dictum est.

De contracturis, quæ ex colica ducunt originem, in manus atq; pedes re-partitis.

CAPVT III.

Contracturæ quædam ex colicis passionibus oriuntur, de quibus (colicam & originem eius, quòd in alio libro particulariter tractemus eam relinquentes) hoc loco scribere prætendimus: quarum variæ sunt spe-

cies. Nonnullæ cum aridura. Aliæ cum tremore. Aliæ cum membrorum, & venarum attractionibus. Aliæ cum venarum prominētia. Cum doloribus aliæ. Quædam per membrorū indormitionem. Aliæ cum vomitu prorumpunt quarum omnium colica vt in posterū audietis causa est. Primo cum tormina colica ventrem exagitant, vt eorum est proprietas, eius loci natura quærēs auxiliū ab ipsa natura, de membris carnis minus onustis, vtpote brachijs, cruribus, & spina dorsi (quibus vitæ spiritus debilior existit, ideo facilior ad recedendū à suo loco, membrisq; læsis succurrendum) attrahit humorem hunc vitæ, qui quòd in illis membris paucissimus existat, totus affluit: non ita quidem à carnosis. Vbi iam humor vitæ relictis suis membris peruenerit in ventrem, à colica materia propter coniunctionem inficitur, illiusq; veneno tingitur (de quo mentio fit in descriptionibus colicæ) & inde contracturarum tres species oriuntur. Vna postquā per se iam cessauerit morbus absq; medicamento, rediens vnde processerat victoriam

riam adeptus humor iste vitalis, ad singula sua membra colicæ perniciem secum vehit, quæ non alias, quàm arena & lithiasis est contractæ naturæ. Talis corruptio quòd contra membrorū naturam illa subintrarit, aliarum instar in contracturam transit, & inde sequitur impotentia. Quòd ex quavis colica nō accidat, ratio est, quia substantiæ colicæ parum, hoc, ab humore vitæ penitus absumitur. Secunda colicæ contractura fit, ex insufficienti, vel impertinēti medicamento, quod omnē huiusmodi materiam consumere minimè potuit, & quod residuum fuit humori vitæ permixtum est, qui postmodum sparsus in omnia sua membra, contracturas induxit. Tertia colicæ contractura nascitur, quum sub istis passionibus intratur in balneum, quia statim atque membra calesacta sunt, calor iste rursus humorem vitæ reuocat in suum locum, maximè quòd eius sit proprietas ad calorem se recipere. Vbi iam in sua venerit, secum adfert colicæ materiam sibi permixtā, & membris refrigeratis relinquit eam, quæ tandem operatur ex proprietate

63 THEOPHRASTVS
sua, capitaliaq; membra quatuor impo-
tentia reddit. Nonnunquam inter balnea
dum, si talis materia plurimum fuerit,
quia iam alia quam assueta sit (in vene-
tre scilicet) in brachijs, & pedibus se re-
periat, continuo membra contrahit: e-
ius namque salsedinis asperitas (cum ni-
hil aliud sit colica, praeter sal ut ignis ca-
lore, aciditateq; vehementissimis vres)
venas, atq; iuncturas impotentes red-
dit, ut in alijs suis agnatis proprietatib.
efficere solet: aliquando carnes, & mu-
sculos, ut acidorum est natura, corripit.
Talis est in istis locis contracturarum
origo, quae nihil aliud esse videntur, q;
humoris vitae in colicam attractiones,
& postmodum istius in quatuor mem-
bra capitalia cum concepta malitia re-
ceptio, ibidemq; manens corruptio si-
milis tam diu, donec per eam humor il-
le vitae penitus absumatur. Ex huiusmo-
di corruptionibus membrorum aridita-
re nascitur, eo quod natura retrocede-
re, suasq; nutriendi vires cogatur his a-
mittere: tum propter fellis aciditatem
abundantissimam, tremor in membris
excitatur, in vno tamē quam in alio ma-
gis:

DE CONTRACTVR. 64

gis: aliquando cum retractione membrorū, quòd fellis natura sit in quæ dominatur ea stringere: aliquoties cum extensione superflua, propter humoris vitæ fortitudinem, qua membrum læditur ad impotentiam: & per sæpe cum debilitatione propter eiusdem humoris deprædationem à colica factam.

Insensitiuæ contracturæ sunt emortuæ, propter huiusmodi moris corrosionem ab aciditate, frigiditateq; materiæ colicæ temporis successu factam, sic vt stupefacta membra non sentiant. Sunt & aliæ sensitiuæ, quòd robustum adhuc humorẽ vitæ retineant, qui se contra morbi cõflictum defendere nititur. Quæ vomitum excitant à colica procedunt, membra nondum obsidẽte prorsus, sed partim in uentriculum recepta per fel eum infestat, vti libro de colica demonstratur. Quicquid præterea de prædictis cõtracturis scitu necessarium fuerit, capitulo de cura continetur.

De contracturis, quæ ex cholera proneniunt.

CAPVT IIII.

OMnium est pessima quæ cholera
 gignitur contractura: nam trans-
 mutatione contra naturam, ex to-
 tius corporis accensione, cum externo
 tum interiorum membrorum in
 choleris tantum, & præsertim in mu-
 lieribus, in omnia membra producit
 in hunc modum. Ad excessiuam homi-
 nis choleram, fel aciditatis stipticitate
 sua calorem addit in corpore, quo tan-
 dem in venis omnibus accendit sangui-
 nem, ex cuius feruore sudant venæ sub-
 cute: sudor hic est sal in quo viuit & cõ-
 seruatur sanguis, vti de sanguine suo lo-
 co dicitur: huiusmodi sal ad venas, ner-
 uos, & carnes transit, ac ad omnia quæ
 corripere potest asperitate sua. Sic etiã
 ex impressissima cholera solet accide-
 re, quæ per vniuersum corpus sæuit, hu-
 ius motu sudor excitatur per quam aci-
 dus, qui nulla alia motiua cogi potest
 in exitum, quàm superfluo calore per
 choleram ortum habente, quo fel accẽ-
 ditur

ditur in amaritudinem, eam adfert, ac vnà cum sudore per venas ad sanguineum transit: postmodum acrimonia fluxionis istius, in materialem aquam sal huiusmodi resoluitur, per quam dictorum quatuor in vnicam formam essentialem fit in venis & iuncturis commixtio, sicut in alijs. Postquam sudor huiusmodi cholera motus iam cessaauerit, fel ad suum locum redit, sedatur calor, sed remanent illæ commixtiones in locis ad quæ cholera, sudoreq; promotæ sunt, quia non recedunt à iuncturis, in quas receptæ semel fuerint. Cholera pariter abeunte, mox adest humor vitæ, qui cum dictis commixtionibus iunctus, acrimoniæ materialem earum subtilitatem recipit, hac etiam brachia pedes, & exteriora membra quæquæ reddidit contractionibus impotentia. Periculosa tandem cura subsequitur, atq; difficilis, & potissimum in mulieribus, quibus tam inordinata cholera naturaliter inest, vt sanguinem vitæ spiritu suo prorsus euacuet. Quapropter in mulieribus cholæræ contracturarum curæ difficiliores existunt quàm in viris, & ple-

runq; mortem inducunt: maxime quod
accedat inuidia, per impressiōis ascen-
sionem orta: quæ non aliàs ac fel ascen-
dit, ac mouetur ab inuidia sicuti fel à
cholera. Feri potest igitur vt ex inuidia
nascantur incuruationes, & ex istis con-
tracturæ, prout ex cholera proueniūt.
Est itaq; cholerae contractura, calor ab
exterioribus cholerae motibus ascensus,
quo spiritus, & humor vitæ contra ve-
nas & iuncturas inficiuntur, & corpus
suum in contracturam ducere, motumq;
similem in his magis quam in alijs con-
tracturis exerere coguntur. Inde fit etiã
vt minus alijs curabiles existant, raro
que penitus curari possint: nisi spiritus
adhuc aliquid residuum sit in membris,
totusq; non fuerit exsiccatus, sic vt ex
tantillo rursus multiplicari queat, aliàs
frustra curabitur, vt in practica
latius.

*De contracturis ab excessiuo potu pro-
uenientibus.*

EX vino superflue potu generantur etiam contracturae, quae prolixissima durationis, membra praeter ceteris exedentes, & ex sua natura difficillimae curationis existunt hac de causa. Vinum spiritus habet subtilissimos, quos ubi potum fuerit, una cum humore vitae permiscet, facileque recipiuntur, cum propter similitudinem, tum etiam ad humoris vitalis nutrimentum. Permixtione facta, vini qualitas calida & sicca suas operationes exercet indomite: propter sui subtilitatem tartarum in se resolutum etiam continet, inde fit ut cum tempore magis atque bibitum, humorem vitae magis exiccet, absumatque, nec vegetare permittit: quod ubi perfecerit, membrum eo loco priuatur suo nutrimento, motu post, & ultimo vitae venae siquidem, ut ex sua natura, stringuntur, arescunt, ariduraque subsequitur, aut crassus spiritus vitae vacuus humor effluit. Non tamen omne vinum

69 THEOPHRASTVS
id efficit, potissimum illud quod subti-
les admodum, tartareosq; spiritus non
habet. Quapropter ex aliquo podagra
vel calculus oritur, sicuti libro de Poda-
gra, & Lythiasi diximus, hoc fit ex di-
uersitate naturæ cum vini, tum homi-
nis, vti libro Philosophiæ nostræ de va-
rietate crescentium secundum na-
turam, ponimus.

MEDL

MEDICORVM EX-
CELLENTISSIMI DOCTO-
RIS AVREOLI PARACELSI

*Tractatus alter, de cura & medicamentis, quæ
sunt Contractis adhibenda.*

*De ordine, differentiâq; seruandis in
Practica.*

CAPVT I.

VM supra quinque contractu-
rarum origines posuerimus,
æquum etiam fuerit earum
curas ex ordine describere,
quod præsertim hoc præsentî capitulo
facere conabimur. Eadem præmissæ
contracturæ, non diuersa ratione curan-
dæ sunt omnes, & in sui cura non sepa-
randæ, quòd eundem habeant exitum,
& principiorum causa medicamentis
non indigeat. Nam atq; morbus à mem-
bris expulsus est, & spiritus, humorq; vi-
tæ restituti sunt in pristinum suæ natu-
ræ statum, isti per sese curant, ac omne
quod vitiosum est explodunt. Primo

ne cura dicimus, medicamenta quæuis ad contracturas aperitiua pororum, humorum calefactiua, humectantiâq; nervos, & arterias esse debere. Hoc tamen animaduertendum est, vt in eodem gradu sint, in quo morbus ipse: nam si leuiores fuerint, inutilia prorsus futura: qualitates eorum morbi qualitatibus oportet ex æquo correspondere. Non omne calidum, nec humidum quoduis, licet etiam aperitiua sint &c. faciunt ad curam hanc, sed vt inclinationem habeant à forma specifica necessarium est, particulariterque particularibus etiam contracturis apta sint: qua via, non alia, cura possibilis est. Notandum insuper contracturas in supremo gradu morbi constitutas, & postremo, non solum sic citatis, humiditatis, caloris, aut frigiditatis, verum etiam extinctionis humoris, & mortificationis, æqualibus etiam extremum sanationis gradum obtinentibus medicamentis, & quæ ad vitam restituendam membris valeant, curari debere, non alijs. Talia proprietatum preparationibus rerum naturalium quæ sequuntur, at non omnium, acquiri possunt.

sunt medicamenta. Spiritus vitæ reuocandus est, recuperandus, & renouandus, excellentissimis, & confortantibus plurimum remedijs, quorum humore nouo spiritus ille vi quadam introducatur in membra, de quibus prauis cum suis venenis, & infectionibus humores expellantur, singulari medicinæ practica naturaliter hoc ipsum operante. Considerandum est vltius huiusmodi medicamentum quod istis morbis resistere debeat, non commune, non crudum, nec inseparatum (ni fortè leuis, & quæ iam cessare cœpit contractura sit) existere debere, sed spirituale quid, corpus totum penetrans cum proprietatibus antedictis. Duobus modis ista cura fieri debet: Vno quidem vt illa membra quæ sunt à suo loco mota, restituantur vt decet. Altero vero, quòd maximis confortatiuis, vt sunt, Aurum potabile, Oleum Solis, Materia perlarum, Essentia antimoniij, Arcana quintæ essentiæ, Aqua vitæ, oleum vitrioli, Aqua tartari, Quintum esse gemmarum, Coraliorum, & similia, paulatim subleuentur, confortentur, & in pristinas vires reuocentur.

centur. At licet hæc vocabula sint medicis antiquis, vel qui saltem antiquorum nomine medicorum se venditant, cum tamen antiquas denominationes & medicinas ignorent, incognita, non est quod cures aliud, quàm vt bene cures; illa tibi clarius in libro nostro quintarum essentiarum, & eorum præparationes pro maiori parte ponimus. Nunquam D. O. M. sufficientes canere laudes, nec agere gratias totum genus humanum poterit, pro tanto medicamento, quod paterna sua liberalitate suis dedit creaturis: nam illud est ad calorem, & frigiditatem, omniumq; suppletissimum, humoris, & vitæ spiritus ita restauratum, vt isti postmodum quasuis infirmitates naturaliter pellant, quæ ad finem à Deo positum impediunt corpora peruenire: verum vnde similem efficaciam nactum sit, hoc loco non, quia libro quintarum essentiarum apertissime declaramus. Admirabilis profecto medicina, quæ pariter humidum, atque siccum, calidum æquè ac frigidum curat. Hæc est ratio, cur generalem curam ad omnes contracturas ponimus, vt in Auro

Auro potabili: cuius etiam non miratur quicumque verè philosophus existit, quòd Aurum & eius proprietates, eiusque supremũ operationis gradum nouit, in confortatione totius naturæ humanæ: per quam solam omnes morbi sunt, & potissimum illi qui supremum gradum occupant, vt contracturæ curandi. Non aliàs in perlis, vel vnionibus, quum præparatæ fuerint: & magis quàm in illis in antimonio, qui virium in corpore est renouator omnium, vti loco de restauratione, vitæque renouatione ponimus: item in arcano quintæ essentiæ, in aquis vitæ, quæ per earum subtilitatem virtutes omnes in vniuersa corporis membra ducunt, augentq; singulariter in viribus olei vitrioli, & aque tartari, quum ad similitudinem essentiæ quintæ præparantur. Non minor est in coralio, preciosisq; lapidibus virtutum efficacia, quæ singula præfatis libris enarrauimus: quod magis requiritur, addemus ad hanc practicam.

Est & alius contracturas curandi modus, per externa medicamenta non inutilis, vt per fumigationes ex Balsamis,

& arcanis: per balsama terebinthi, latri: per oleum ranarum, adipum, gummi: per arcana, compositum, solidum & elementatum, quorum descriptiones ponemus, at præparationum processus, cum in libro de essentijs existant, hic superflue non repetendi. Pariter ad vnguenta nullã demonstratiõem, q̃ in libro de ægitudinib. membrorũ habeant facimus, at solũ practicẽ docemus curas cuiq; suam dosim, & vsum adscribẽtes.

De Auro potabili, & Oleo Solis ad membrorum contractiones.

CAPVT II.

Diximus antea cõtracturas alio modo curari minimẽ posse, quã per medicinas in supremis gradib. existẽtes, vt est Aurũ potabile, similesq; de quibus in gradib. maiorib. egimus: quã obrem earum, vt in libro de Quinta essentia dicitur, est habẽda maxima cura.

Dicitur aurũ potabile, quoties vnã cum alijs spiritibus et liquoribus, in substantiam quã bibi possit, redigitur. Oleum eius est, quum ex sola sui substantia præter additionem, oleum iam factum est aureum. Quinta essentia dicitur

ctur Auri, quoties ab eo rubea tinctura tracta, separataq; fuerit à suo corpore: nam virtus, actiuacq; vis in tinctura dumtaxat existit. Dosis Auri potabilis, est ꝑ. l. qualibet vice. Olei dosis aurei pondus granorum hordei decem non excedat. Et quintę essentię Auri, granorum est trium similibum per vicem aquę vitę bonę, vel alterius aquę subtilissimę commixtorum, maneq; sub meridiem, & vesperi sumtorum, pro medicinę quidem exigentiã: quę sine corrosiuorum, aut corrupentium additione fit eius naturam immutare minime valentium, vel cum ea permisceri.

Auri potabilis descriptio.

Accipe Auri foliati, puluerati, necnon in succum soluti ꝑ. l. & acetii destillati quantum satis est addito, simulq; destillando toties à se mutuo se parato, quoad saporis eius quod adiunctum est nihil prorsus maneat. Postmodum sume subsequentis aquę vitę ꝑ. v. quas in pellicanum affusas vnã simul per mensem digerendo, perfectum habes Aurum potabile, cuius practicam

77 THEOPHRASTVS.
ex libro nostro de quinta essentia dis-
scas oportet: quæq; licet multis coloribus
non depingatur, vt moris est, par-
ta-
men hoc sæculo medicina reperiri non
potest.

Eius aqua vite descriptio.

Recipe vini ardentis lib, decem.

Rosarum.

Melissæ.

Rorismarini.

Anthos.

Cheiri.

Foliorum vtriusq; Ellebori

Maïoranæ ana, m. l.

Cinamoni.

Macis.

Nucismuscatae.

Garyophyllorum.

Granorum paradisi.

Piperum omnium.

Cubebæ ana ꝑ. ij.

Succi chelidoniae.

Tapsi.

Melissæ ana lib. s.

Cinerum fabarum ꝑ. v.

Mixta

DE CONTRACTVR. 78

Mixta simul omnia per duodecim dies
in pellicano digerantur, separa tandem,
& vtere sicuti dictum est.

Olei solis descriptio.

Postquam succus ab Auro per acetum, vti supra, fuerit separatus, bulliat quindecim diebus in digestionem quæ sequitur, deinceps balneo separetur, & in fundo manebit oleum spissum, quod Aurum est permixtionis expers. Hoc vtere sicut supra.

Corpus digestionis eius fit hoc modo.

Accipe succi Chelidoniæ.

Aquæ vitæ ana lib. i.

Resoluti solis vt supra ʒ iij.

Misce simul, & operare sicut audiuiti.

Formula quintæ essentiæ.

Accipe quantum voles Auri, per cementum regale, vel antimoniū repurgati, cui per aquam salis metallicam proprietatem, aut malleationem auferas. Postmodum abluere residuam aqua dulci. Tincturam eius extrahas per spiritum vini. Postremo

spiritum eleuabis ab ea, manebit in fundo quinta essentia.

Aque salis constructio.

Sal tritum accipe mundissimum, & salbissimum per se quod sine decoctione, bullitione, vel alia quauis arte, qua sal fieri consuevit à natura productum sit, hoc ipsum liquefacias aliquot vicibus, & subtilissimè tritum, ac vnà cum succo radicum raphani mixtum, atq; solutum destillabis, & cum sanguinea dum viridis existit iterum ponderibus æqualibus admixtum destillato quinquies. In isto liquore laminatum Solem, vt supra diximus, in puluerem solues. Abluatur hic puluis aqua limpidissima, destillataq; toties donec omnis ab eo falsedo recedat: libenter enim sal separatur ab eo, quòd non misceatur corporibus in profundo, quapropter ablato corrosiuo, manet Aurum per se solum vt oportet.

Spiritus uini extractio.

Accipe vini mensuram vnã optimi, naturalis, & rubei potius quàm albi, quòd in circulatorium
vas

DE CONTRACTVR. 80
vas amplum (vt melius rotetur) posi-
tum, & obstructum, ac in balneum ma-
ris ad profunditatem vini mersum, per
quadraginta dies bulliat. Postmodum
effusum in cucurbitam destilla frigide
tam diu donec spiritus exierit, & post-
quam signum suum non dederit am-
plius cessato mox (aliàs in secunda par-
te chieurgix magnæ sic habetur)

*Postquam dederit signum suum cessabis, nam quòd
sequitur est aqua uitæ, non spiritus. utrumq; ualet,
quia signum hoc loco duplum apparet, unum spiritus
alterum aquæ uitæ.*

Hunc vini spiritum ad residentiam
effundes, quæ est pulueris instar mun-
dissimi, sic vt sex digitorum latorum al-
titudine supernatet, clausaq; simul om-
nia vitro peroptimè, digerantur in bal-
neo diebus triginta: quibus tinctura spi-
ritum subintrat, in fundo residet puluis
albus. Separa per artem, & fluat puluis,
inde fiet aqueum metallum, vel aqua
metallica. Spiritum euaporare permit-
tas, vt Alchimia docet, manebit succus
liquoris similitudinem habens in fun-
do. Liquorem hunc ad quinam vicem

81 THEOPHRASTVS
graduabis, per vas retortum pro quan-
titate materiae, substantiaeque capax: gra-
duatio talis fit per elevationem dum ta-
xat, quae subtilem reddit huiusmodi
substantiam, sed ultra quintam essentiam
se trahi non permittit.

*(Alias eodem Chirurgiae magne quo supra loco
subsequitur, hoc est. ij. iiij. o. ulterius comburitur.)*

Vsus istius essentiae quintae est vt lu-
perius, & libro de quinto esse latius de-
claratur.

*De medicamine materiae perlarum, et essentia
antimonij.*

C A P. I I I.

Materia perlarum, succus est ex
margaritis, & vnionibus tractus,
& potabilis, ita potens, vt inter
spermata nullum illi simile ferme re-
periatur, cuius extractionis modus ta-
lis est

Formula

*formula conficiendi margaritarum
succum.*

Accipe libram vnam aceti destillati mundissimi, Aquæ vitæ circulatæ librâ semis, margaritarum mundatarum vncias quatuor, quæ postquam pulueratæ subtiliter, & præparatæ fuerint, vnâ cum alijs in circulatorio digerantur per mensem. subsidebit materia per larum, vt pinguis liquor: qui quum apparebit, separentur aquæ per effusionem succo reseruato, de quo dentur grana sex per vicem. Sunt & aliæ succum huiusmodi parandi viæ, sed hæc est omnium vtilissima.

De essentia antimoniij.

Essentia antimoniij est purgatio præter secessum, quæ purgat hominem excellentissimè super alia quæuis arcana, radicitus euellit auferendum, ac omne quod immundum reddit humanum corpus: hoc in supremum vsq; sanitatis gradum purum efficit, ac ab omnibus

83 THEOPHRASTVS
ægritudinibus mundat, etiam illis, ex
quibus oriuntur vlcera. Quicquid pe-
nes hominem fuerit impuri delet, ac ma-
gis omne quod in homine per hominē
indecentis inueniri potest. Si tu medici-
nam hanc vel potius arcanum reperiās,
imperito ne dederis. Philosophi, necnō
artistæ plurima tentarūt in antimonio,
verum ad fundamentum eius purum
& perfectum peruenire non potuerūt
ante mortem, quam etiam priusquam
nascerer persoluerunt. Hoc loco præpa-
rationis eius principium non quod in
libro nostro de quinto esse reperiatur,
sed remedium contra colicam poni-
mus, vt sequitur.

Ad colicam.

Accipe aquarum Melissę.

Vitæ circulatæ.

Succi Chelidoniæ ana ʒ iij.

Florum alborum antimonij: ʒ i. s.

Digerantur diebus duodecim. Postmo-
dum separando per balneum, inuenies
essentiam antimonij, de qua dosim vnā
facies ʒ. s. qualibet vice,

De reme-

DE CONTRACTVR 84

De remediorum arcanis essentia quinta sulphuris, & aquarum vitæ pro contracturis.

CAP. IIII.

Accipe florum sulphuris lib. s.

Florum alborum antimonij ꝑ 1. s.

Succi Auri ꝑ 1.

Aquæ vitæ circulatæ ꝑ x.

Digerantur ad mensem, & in massam duram congelentur. Huius qualibet vice ꝑ 1. administrabis.

Aquæ vitæ mirum in modum penetratiua compositio.

Accipe aquarum Melissæ,

Rosarum,

Cheiri.

Saluiæ.

Balsami ana lib. 1.

Piperum omnium.

Cubeborum.

Zingiberis.

Cinamomi.

Masticis.

Myrrhæ rubæ.

Maceris,

85 THEOPHRASTVS.

Caryophyllorum. ana ʒ. ij.

Succi mellis lib. s.

Aquæ vitæ rectificatæ lib. v.

Digerantur omnia simul per nouem dies, & postea separentur, & in pellicano destillentur ad spiritum. Tandem ad liquorem hunc adde pomum tostum, & fractū, & simul vnâ cum subsequētib; aromatib; digerantur super cineres per tres dies: de qua sumantur grana quinque singulis diebus.
Accipe cinamomi.

Caryophyllorum.

Macis, ana ʒ. ij.

Anthos.

Cheiri ana ʒ. s.

Ambra ʒ. ij.

Musci grana quinque.

Zibetæ ʒ. s.

Zingiberis

Cubeborum

Nucismuscatae ana ʒ. i. s.

Amomi ʒ. ij.

Zedoariae ʒ. ij. s.

granorum paradisi ʒ. i. s.

Post horum omnium digestionem
sepa-

DE CONTRACTUR 86
separa, seruaq̄ vasis vitreis obstructis-
simis.

*De medicamento vitrioli, & tartari pro
constraturis.*

C A P. V.

Oleum vitrioli per se ipsum absq̄ ad
ditione, sed ex proprio succo me-
dicina est: at quia nō omne vitrio-
lum perfectum, nō immerito quod op-
timum fuerit eligendum, ex quo phle-
gma totum, & oleū extrahitur, postea
rectificatur à suis fecibus toties, donec
ad spiritum exaltetur: de quo tres gut-
tas administrabis, cum alia convenienti
quapiam aqua mixtas: poteris & aqua-
rum vitæ pauxillum affundere. Non re-
peritur medicamen aliquod penetran-
tius membra citius, aut materialius isto
perquirens à fundamento, quàm tibi iā
posuimus. Est & aqua tartari tracta de
vero tartaro perquam excellens ad ea
quæ dicta sunt, vt etiam libro de quinta
essentia scripsimus.

*Processus in extractione phlegmatis, & olei vi-
trioli tenendus ad contracturas.*

Ad extractionem spiritus vitrioli, qui est omnium excellētissimus, & potentissimus, licet ab aliquibus phlegma nuncupetur, hoc modo procedendum est. Igne violentissimo, nec non in erecta cucurbita, vsq; ad novum alembicum per reuerberatorium in athanar locatum ad quartū diem naturalem vrgeatur, & spiritus hic preparatus erit.

Processus ad aquam tartari pro contracturis.

Tartarum optimum accerrimè destillatum, in pellicano subtilissimè rectificabis, cui quidem aquæ vitæ rectificatæ partem æqualem addes, eiusq; decem guttas administrabis qualibet vice. Habet enim tartarum peculiarem vim ad membrorum contractionem curandam, & proprietatem ad penetrandum per vniuersum corpus. Sunt & alij lapides quorū liquores eandē vim obtinēt à natura prout corallia, colorataq; quorum hoc loco mentionem nullam facimus, quòd pauci sunt, ac Essentiarum libro contineantur. De
confor-

DE CONTRACTVR. 88
confortantibus, & internis dictum sit
hactenus, licet breuiter libro de Essen-
tijs quære latius.

*De fumigationibus membrorum contracterum,
per extrinseca medicamina.*

CAP. VI.

Posunt etiam contracturæ per ex-
trinseca remedia curari diuersimo-
de, sicuti ponemus per suffitus,
& fumigia, prout sequitur. Cōtractum
siue pedem siue brachium includes in
vas appropriatum satis amplum, vt in
eo constrictum non sit, ac vas cooperi-
ri valeat, ne fumus exhalare possit.

Postmodum accendes quod sequi-
tur, & in vas reconditum cooperi, tan-
tis per ibi maneat, donec fumus ille ces-
sauerit: hoc fac per medium diem. Si
suffimen vnum videatur non sufficere
plura fiant. vapores in vase densabun-
tur in liquorē, vt in alembico solent.

Huiusmodi subtilis vapor qui pro-
prie fumus non est, penetrat, membrū
calescit, venas & humorem vitæ refo-
cilla-

ac ad naturalem vitam reuocat: Processus hic tenendus erit, donec durabit infirmitas. Instrumenta, vas, & alia que necessaria sunt ad hanc rem, ponimus in libro de curis vlcerum vltimis capitulo de vaporibus.

Receptum.

Accipe olei oliuarum.

Olei Iuniperi. ana ꝑ. v.

Masticis lib. s.

Therebinthinæ ꝑ. iiii. s.

Salis petrae ꝑ. l. & s.

Mixta simul in cacabo succendes, accensa per optimè super fundum vasis inferius, & intus pones, ac membrum tenetur supra vaporem, coperiatur vas fundo superiore ne vapor exeat. Quò perceperis extinctam esse materiam, extintam rursus accendas, & impones toties, donec tempus supradictum impletum sit. Vapor iste mirum in modum calefacit, ac recreat membra. Sunt & alia similia, quorū hic vnū adhuc ponemus.

Accipe Taxi pinguedinis.

Olei oliuarum.

Adipis ranæ minimè viridis, & calamites

lamites appellatæ ana. lib. i.

Myrrhæ.

Masticis.

Terebinthi. ana lib. s.

Accende sicuti supra dictum est.

*De Balsamis, quibus & contracturæ
curantur*

C A P. V I I.

Fiant & quædam laudabilia Balsa-
ma, quibus contracturæ curantur,
& quorum magnus est numerus,
nos tamen ea solum huc adducemus,
quæ nobis cum usu, tum experimento
probatissima sunt. His enim calidis mē-
bra sunt optimè perungenda, singulis
diebus ter, & absq; intermissione.

Primum Balsamum.

Accipe Terebinthinæ destillatæ. lib. ij.

Galbani destillati. lib. i.

Gummi elemni destillati. lib. s.

Rursus destilla simul, & inde fac Balsa-
mum à suis fæcibus, & phlegmate sepa-
ratum, eo demum vtere vt supra.

Aliud Balsamum.

Accipe Terebinthinæ.

Oleorum laurini.

Oliuarum.

Iuniperi. ana lib. 1.

Masticis

Myrrhæ

Thuris singulorum lib. s.

Destilla per se quæ sunt eiusdem qualitatis, videlicet olea per se, reliqua tria etiam per se, quæ mixta simul iterum destilla semel, & vttere sicut audiuisti.

Aliud.

Accipe Adipis Taxi.

Seui ceruini.

Ranarum adipis.

Ceræ ana lib. 1.

Masticis lib. ij.

Thuris lib. s.

Euphorbij ꝓ iij.

Destilla sicuti supra narratum est.

Aliud.

Accipe Gummi opopanacis lib. 1.

Galbani lib. ij.

Scrapini lib. s.

Armoniaci Quartam 1.

Bdelij Quarta s.

Simul

Simul commixta cola per acetum, et in oleum destilla, cui tandem ea quæ sequuntur addes.

Accipe Terebinthinæ destillatæ lib. iij.

Olei philosophorum lib. s.

Olei laurini destillati lib. i.

Masticis

Thuris ana lib. s.

Myrrhæ lib. i.

Destillentur omnia cum oleo prædicto rursus in oleum, huic ea quæ subsequuntur imposita simul in Sole digerantur vase vitreo.

Accipe Styracis liquidæ ꝑ l. s.

Ranarum numero viginti

Adipis taxi lib. s.

Aceti destillati

Vini ardentis ana ꝑ l. s.

Post mensem exprimes vsuq; reseruas. Notandum est insuper, ex prædictis naturalibus corporibus quodlibet per seipsum sufficiens esse quum destillatum, & rectificatum fuerit, vti per Alchimiam huiusmodi preparationum vnicam artificem docetur.

Aliud.

Accipe lignorum Iuniperi.

Fraxini

Sabinae, id est Tamaricis

Fagini ana lib. 1.

E quibus arte communi destilletur
oleum, quo quidem rectificato per pel-
licanum, vtere.*Aliud.*

Accipe seui ceruini lib. iij.

Adipum felium

Vrsi ana lib. 1.

Taxi lib. v.

Hirci libras ij.

Ex quibus etiam oleum destilletur,
huic ranarum viuentium sex libras ad-
dito. Postmodum rursus distillato, qua
que sequuntur imposito, videlicet.

Sui ceruini lib. 1.

Adipis taxi lib. iij.

Cerae lib. s.

Aceti quartam s.

Et vna cum praecedentibus fiat vn-
guentum hoc in contracturarum
diebus primis vtere potis-
simum.

De arcanis, & contracturarum alijs me-
dicamentis.

CAPVT VIII.

LAtius te Lectorẽ facere cupio par-
ticipem arcanorum, quibus non a-
liàs quàm balsamis contracturę cu-
rari possunt, quorum etiam forma non
olei, vel pinguedinis, at aquæ similitu-
dinem refert. Qua de re dicuntur arca-
na, quòd reliquas excellant aquas. Ho-
rum arcanorũ species quatuor existũt,
videlicet, Archana, Compositum, So-
lidum, Elementatum, & Metallicum.

Formula arcani compositi.

Accipe alcool vini lib. vi.

Cantharidum ꝑ. x.

Canapi

Florum Tapsi

Camomillæ

Hypericonis ana m. vi.

Tere, misceꝑ simul, & in sole, vel fi-
mo digerantur per mensem, destillen-
tur postmodum, & huic ea quę sequun-
tur impones.

- Accipe Canapi
- Florum tapfi
- Camomillæ
- Hypericonis
- Centaureæ
- Prunellæ
- Betonicæ ana lib. s.
- Masticis
- Mumiæ ana ꝑ i. s.
- Thuris ꝑ. v.
- Lumbricorum terrestrium
- Ranarum ana lib. s.

Destillentur in circulatorio per octo dies, hoc vtere non aliàs quàm de balsamis suprâ dictum est.

Arcanum solidum.

Accipe succi flammulæ, ex tota substantia, hoc est ex floribus, caule, folijs, & radicibus.

- Succi florum tapfi ana lib. i.
- Alcool vini lib. ij.

Digerantur in ventre equino per decem dies, & his vtere sicut suprâ.

Arcanum elementatum.

- Accipe chelidonïæ
- Melissæ

Eruc

DE CONTRACTVR. 96

Erucae

Iuæ artheticae

Florum tapfi

Papaueris

Centaureae

Betonicae

Parthenionis

Hypericonis ana m.ij.

Terantur omnia simul, & aceti parumper addito, putrificentur, & exprimantur optime succusq; per circulatorium vas decem diebus ascendat absq; intermissione, quo liquore tandem utere: nec erit inutile masticem addere, similiaq;.

Arcanum metallicum.

Resolutum accipe metallum, quod circuletur octo diebus, dulcificetur postmodum, & in usum assumatur. Metallorum tamen discrimen erit faciendum: Solis est aqua metallina præ cæteris ad contracturas præstantissima. Breuiter hoc loco discurremus ea, quæ de quinta essentia libro latissime contenta sunt.

*Conclusio de contracturarum curis, per quam
earum vires declarantur.*

CAPVT IX.

IAm aliquot recepta pro contracturis
posuimus, pro maiori parte non inco-
gnita, quorum si debito præparatum
fuerit ordine, pariter & administratum
quodlibet, est ad curam sufficiens. Ve-
rum quòd aliquibus non subuentum
est aliquando, causa duplex assignatur.
Prior atq; minor, quòd membro spiri-
tus, humorq; vitæ prorsus relicto nullo
residuo deperiit, naturæq; medentis in-
trínsecus, vel naturalis balsami nihil in
eo remanserit. Altera maior, est Fatum
à Deo sic ordinatū, de quo libro de Fa-
tis agimus. Vtraq; non aliàs innotesce-
re medico potest, quàm ex perfectio-
rum adhibitorum ad curam hanc medi-
camentorum effectuum nulla demon-
stratione, per quod indicium alteram,
cur nihil efficere possit in contractura
rum cura. De cætero nulla reperitur in-
firmitas, quæ proprium non habeat ex
aduerso

aduerso medicamentum : etiam nulla contractura per infirmitatem orta, cui resisti non possit. Quapropter, quoties vna morbi, toties & eius remedij causa reperitur. Quòd fatalibus morbis difficile mederi queat medicus, fidei defectus erga medicinam, et nature cursum id efficit. Quamobrem hic in terris spe constantissima duci, & mortalitatis, ac medicinæ vires, vt morborum etiam occasiones, et inimicum à corpore nostro pellendi modum cognoscere debemus. Fatum nos etiam docet, per spei certitudinem expectare hoc ipsum, quod impedire nullo modo possumus, & in nobis ipsis nullam, at in eo solo spem, ad quod Pater ille noster Deus ordinavit omnibus in operibus nostris ponere docet : vnde proueniunt ea quæ libro nostro de Fatalib. profitemur. Verum enimvero, cum iam medicinæ tantam perfectionem habeamus, & quod magis est, misericordiam eius qui creauit eam, spe firmissima freti progredimur, quantum ex eius voluntate nobis est permissum ad resistendum Fatis, medicamentis in supremo gradu, contra su-

premiū infirmitatis gradum constituti-
tis: in quibus etiā infirmitates superā-
di, post ea quæ dicta sunt magnam ha-
bemus fidem, vti prologo primo libro
rum omnium ponimus.

OPERIS CONCLUSIO.

AD eorum veram & fundatam con-
clusionem, quæ dicta sunt, notan-
dum erit his qui metallorum essen-
tiam, & originem ex ratione vera cu-
piunt cognoscere, metalla nostra nihil
aliud fore, quā lapidum communiū
partem potissimam, optimamq̃, lapi-
dum spiritum, gluten, seuum, butyrum,
oleum, & pinguedinem, quæ adhuc in
lapide mixta non bona, non pura, nec
sincera, minusq̃ perfecta sunt: hæc est
ratio cur in lapidibus, quæri, reperiri,
cognosci, separari, & per contusionem,
ac liquefactionē extrahi debeant. Quo
facto nō sunt ampliūs lapides, sed præ-
parata, completaq̃ metalla syderibus
cœlestibus comparanda: quæ quidem,
lapides à terrestrib. secreti sunt. Postre-
mo si quispiam inuestigare cognosce-
req̃ mineralia metallaque voluerit, est
uod

quòd firmiter sibi proponat, in cōmunibus cognitisq; mineris semper non esse quærendum, nec in profundo montium, quia sæpenumero faciliùs inueniuntur in superficie terræ, quàm in eius vtero, copiosiusq;e. Hac de causa quiuis lapis in aspectum oblatu, siue magnus, siue paruus, rupes integra, vel cos extiterit, diligenter examinandus, cuius proprietatis, aut naturæ sit: nam aliquando corticula reperitur, quæ licet aspernata, vaccæ valorem excedit. Non est etiam opus considerare latius vnde lapis hic originẽ habeat, aut à quo maiore sit auulsus, vt eius copia maior haberi queat, quia non aliunde quàm à Cœlo, quod habet, ortum est. Reperitur & vilis terræ puluis, aut arena, quæ

⊙ & ☾ plurimum contegit, secumq; vehit: hæc notato.

FINIS.

1787
The first of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor. The
winter was also
very cold and
the snow lay on
the ground for
many weeks. The
spring was also
very dry and
the crops were
very poor. The
summer was also
very dry and
the crops were
very poor. The
autumn was also
very dry and
the crops were
very poor. The
winter was also
very cold and
the snow lay on
the ground for
many weeks.

1788
The first of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor. The
winter was also
very cold and
the snow lay on
the ground for
many weeks. The
spring was also
very dry and
the crops were
very poor. The
summer was also
very dry and
the crops were
very poor. The
autumn was also
very dry and
the crops were
very poor. The
winter was also
very cold and
the snow lay on
the ground for
many weeks.

D. DOCTORIS THEOPHRA-
 STI PARACELSI PRAE-
 PARATIONIS ELLEBORI,
 ET IN SVVM ARCANVM
 REDVCTIONIS, AD E-
 LEMENTORVM QVA-
 TVOR PELLENDAS
 INFECTIONES

brevis Declaratio.

Cui de Porosa, vel Perforata quaedam
 accesserunt arcana.

BASILEAE,
 PER PETRVM PERNAM,
 Anno M. D. LXVIII.

THEOPHRAST.
CAPITVM SEQVENTIS
libri index.

- De duplici uegetabilium etate.
 De præparatione foliorum Ellebori nigri.
 De generali cura quatuor morborum capitalium, ut
 sunt, Epilepsia, Podagra, Paralyfis, Hydropifis.
 De administratione radicis huius ad Epilepsie cu-
 ram, & Podagræ.
 De cura Guttae, uel Paralyfis.
 De cura Hydropifis.
 De cura morborum quatuor illos præcedentium.
 De correctione radicis, & eius herbae per extractio-
 nem sui Balsami facienda.
 De præseruatione corporum à noxijs influxibus.
 De quatuor supra dictorum morborum uniuersali cu-
 ra latius quàm prius repetita.
 De extractione aquae, & olei ab Elleboro.
 De particulari cura Podagræ.
 De particulari cura Paralyfis.
 De particulari cura Hydropifis.
 De cura morborum concurrentium.
 De uirtutibus Porosæ, uel Perforatæ.
 De cura Phantasmatum, per Hypericonem.
 De cura uermium per Porosam.
 De compositione olei Perforatæ.
 De exaltatione eiusdem olei.
 De potionibus uulneratorum.
 De usu Balsami, uel olei Hypericonis ad uulnera.
 De potionum usu uulneratorum, & earum exalta-
 tionibus.

PRAEFATIO IN ELLEBORUM.

ELLEBORVM, aut veratrū
duabus denominationibus
propter colorem, vna quidē
album, altera verò nigrū ha-

tenus appellari consuevit, cum tamen
ex proprietatibus vtriusq; radicis pro-
priē magis nominari deberet. Quapro-
pter si verius à virtutibus denominare
licet, albi radix iunior, & nigri senior vo-
cabit: hac de causa. Licet vnam, & ean-
dem virtutē ambæ radices, in eo tamen
differētē habent, quòd radix iunior,
iunioribus tantum infra quinquagesi-
mum annum existentibus, & senior his
qui dictum annum excedunt, admini-
strari debet. Nec de elleboro solum id
à me dictū existimetis, sed etiam de re-
liquis herbis, & radicib. vtriusq; sexus
denominationem habentibus, masculi
videlicet ac foeminae: quamuis propriē
tales non existant in sua natura (nam vt
illa minimè concurrunt) verum vt me-
dicus facere discrimen valeat, vnam iu-

uentuti, & alteram senectuti conuenire: sicuti postmodum in Elleboro declarabimus. Maximum certè penes medicos hoc delirium taxandum est, qui vix tantum sapientiæ consequuti sunt hæctenus, vt iudicasse potuissent, aliud esse de iuvene, longeque diuersum de senesentiendum, tum quòd natura duplicem pharmaceuticam instituit. Præter eius ordinem itaque foret, si iuuenis eo quod seni conuenit vteretur, & è contra. Ad eorum declarationem exemplo sit Luna, quæ singulis renouata mensibus, crescit à sua iuuentute vsque ad ætatis suæ medietatem: illa pleniluniū vulgo dicitur, in quo iuuenta cessat ascendere, descendereque senectus incipit vsque ad finem ætatis illius. Quod iam de Luna dictum est, non secus de hominis ætate, cuius illa iuuentutem, & senectutem præfiguratur, intelligi debet. Eadem enim inter ascensum, & descensum, quæ inter iuuentutem & senectutem est differentia. Quis ergo medicus Lunæ naturam & proprietates exactissimè prius intelligere, demum hominis ætatem, vt est, ex ea cognoscere debe-

deberet: quæ quidem ætas à Luna, tanquam à vero libro, non manu scripto necessario discitur. Alia igitur est herbarum natura, pariter & vsus in ascensu qui fit, alia sub Lunæ descensum: id vulgo mas in priori, foemina quidem in posteriori dicitur ætate. Notandum est etiam, duobus omnia contineri numeris: quæ numeris tamen subiecta sunt. Et cum duo numeri simul conueniunt, inde resultat integer ex duobus, quorum neuter iam per seipsum integer existit. Quid igitur Ellebori senioris iunior ætas? quid iunioris altera prodest? Quum vero simul ambæ cognitæ fuerint, homini medicamentum, cum ad priorem, tum ad posteriorem ætatem possunt esse perfectum, atque tutum. Et quia iuuentus, & senectus simul esse nequeunt, nec etiam æquis librari ponderibus, at vna corrumpit alteram: iuuentus senectute non indiget, nec iuuetute senectus, vti Luna iuuenis senectutē nō admittit, nec etiā iuuentutem Lua senex. diuisit Deus medicinam in duas partes, alteri neutram subijciens. Discriminis cognitio quoq;

necessaria est inter morborū priorem,
& alteram ætatem: aliam quippe naturam
habet Paralyſis prioris ætatis, aliã
in posteriore, aliam in priore curam eta-
te, necnō in posteriore diuerſam. In El-
leboro tota huius morbi cura contine-
tur, cum discrimine ſenectutis, & iuuen-
tutis eius, ac morborū differentia. Ver-
bi gratia Podagra duplex est, vna prio-
ris, altera posterioris ætatis, quarum El-
leborū est integra cura, & integra cura
est in Elleboro, non tamen ambæ poſ-
ſunt in eadem radice exiſtere: quapro-
pter ipſamet natura diuiſit, vt corru-
ptiones non concurrerent. Herbarum
itaq; diuiſionum, ætatum, medicamen-
torum, & hominis eſſote memores, vt
arcani ſecretiq; nature maximè, quod
quiſque medicus ex Aſtronomia natus
intelligere poteſt. Putatiçis alijs medi-
cis reſpondendum eſt, nō ſolum quòd
iſtos per ea que dicta ſunt abſolutos ve-
lim, ſed veris medicis etiã propo-
nam, talem in ipſa natura fieri diuiſio-
nem, per quam vnum quodq; relegatur
ad ſuum locum, ad quem naturaliter or-
dinatum eſt. Vt medicamentorum vi-
res

DE CONTRACTVR. 118

res eo loci perueniunt ad quem debent id est, à natura disponuntur, nec alio se per artem trahi sinunt, sic etiam à sua in aliam ætatem duci nullo modo se patiuntur. Testa quidem ad vnum locum in corpore se recipit, vitellum oui rubificatur, & in crystallinam formam testa per artem reducitur, sic etiam alio loco sunt contraria, quum in aliena vel extranea subiecta proijciuntur.

Preparatio foliorum Ellebori nigri.

Postquam Ellebori nigri folia siccata fuerint in vmbra flatibus orientalis ventri, vel subsolani, si terantur in puluerem subtilissimum, & cum æquali sui pondere sacchari puri misceantur, sunt preparata. Medicorum & Philosophorum primi quibus & sanitatis, & vitæ longæ conseruationis maxima cura fuit, horum foliorum vsum exercuerunt: cui bonum adiecerunt vitæ regimen omnibus apertè necessarium, qui ad hunc finem pertingere nituntur. Ab ætatis anno 50. ceperunt finem vsq; vitæ medicamento quod narratum est, vti: anno quidem pro 365. diebus vt nunc supputato. Fa-

etum est, ut inde sine morbis, at sani ter-
 minum vitæ suam adimpleuerint: nulle
 lum in illis vlcus, apostema, nec in hepa-
 te, nec in pulmone, multò minus in sple-
 ne locum habuit. Nullus etiam fluxus
 chirurgicam artem concernens, ut sunt
 vlcera, lupus, cancer, & id genus alia,
 nec intrinsecus catarrhus aliquis nasci
 potuit, quo Paralysis, Podagra, Chira-
 gra, vel alij dolores, ut in coxis, vel reni-
 bus, frigidi vel calidi (qui senibus com-
 munitè euenire solent) aut febres, ut
 sunt quotidianæ, tertianæ, quartanæ, vel
 aliæ, succrescere potuit. In illis nulla
 putrefactio generata est, propter quam
 halitus foetere potuisset, aut vermes
 procreari: quorum si plenam historiam
 describere velim, plurimis folijs cõple-
 cti minimè potest. Postmodum humo-
 ristæ surrexerunt medici, qui secreta na-
 turæ contemnentes, & omnia præter
 suam nullibi fundatam theoreticam, absq̃
 naturæ proprietatum cognitione vera,
 purgationes, clysteria, nec non syrupos
 excogitarunt, quibus vno die tantum ef-
 ficere posse, quantum hæc folia viginti
 vel triginta perperam conati sunt: hinc
 herbæ

herbæ contemptus huius & obliuio, cuius locum purgationes & clysteria tenent, orta sunt. Memini tempore meo plurimos catarrhosos, pituitosos, scabiosos, & alijs morbis onustos, qui hac vli fuerunt ex antiquorum ordine sanitatemq; suam ex renouatione suæ naturæ prorsus recuperarunt: quos etiam curare medicis humoristis impossibile fuisset, ac incognitum: quòd nihil opere, sed lingua tantum præstare valeant. Sumserunt singulis diebus manè ʒ. semis vsq; ad L X X. annum, post quē vsq; ad L X X X. vel ad finem vsq; sui termini sexto quoq; die ʒ. integrā. Nec est quod putatiōi medici mirētur, naturam plus posse quàm eorū ars valeat: quid potest locis cōparari naturalibus? quicumq; hoc, & artem ipsam ignorat. Plus virtutis & virium inest huic vnicae herbæ quàm scribentum omnium in Academijs lectorum libris, ad vitæ longæ conseruationem describitur. Quapropter antiquorum hoc medicamento præcæteris vegetabilibus ad vitæ longæ præseruationem delectatus sum.

De radice Ellebori nigri.

Radix Ellebori nigri virtutem ac vires quatuor sanandi morbos habet, scilicet Caducū, Podagrā, Paralyſim, & Hydropiſim: hæc diligentiffimè notanda ſunt, præfertim quòd graues admodum in ſeipſis morbi ſint, excellentiffima radicis huius etiam virtus exiſtat. Vbi primum Caducus ex membris in caput venerit, iſta radice curari poteſt ſecūdum gradum, quem habent inter ſe comunè, nempe radix, & morbus ipſe. Podagrā etiam in quouis membro, ſuperius, aut inferius exiſtente in corpore (licet grauiffimus morbus hic ſit) expellit, quia radicis huius virtus in gradu ſanationis aquæ grauis exiſtit. Poſt Guttae, vel Paralyſis in latere iactum fundamentum, cauſans materia radicitus hac radice tollitur, & per eam vita membrorum paralyticis reſtituitur. Non alias in Hydropiſis, fontes & riuos morbum hunc efficiētes, euacuat, & omne quod innasceſcit, eſcit. Quatuor huiusmodi virtutes habet radix iſta, quam obrè declaratione maiori quàm hæctenus facta ſit, in doctorū cura morborū, opus eſſe videtur.

Adminiſtri

Administratio radice Ellebori nigri, morborum supra dictorum quatuor curam.

Ad Epilepsiam, & Podagram.

Luna deficiente, radix euellenda est in signo Libræ (quod morbo comitali maximè conuenit) ac in Planeta Veneris flatibus venti Borealis ad umbrā exsiccanda. Mos fuit antiquis medicamentis uti sine additione, mēs utiq; modus hac utendi radice, fundatissimusq; processus, est iste. Priusquam patientem comitalis morbus arripiat, tribus antea diebus (si quo modo cognosci pōt, uti penes aliquos, aduētus terminus) purgetur, junioribus in lacte, senioribus in vino dentur ad potandū ʒ. ij. puluerata radice ter, id est, ad paroxismi diem vsq; sæpius hoc repetito processu: quē antiqui tenuerunt. Itidē in Podagra diebus successiuis ante quam dolores percipiantur, purgetur patiens, quo facto fluxus podagricus auferetur a toto corpore, sic ut hora paroxismi patiens parū, aut nihil dolorū sentiat. Antiquiores Philosophi soliti sunt hoc loco sæpissimè purgare, sic ut Podagram omnem

expulerunt. Statim ac irruerunt humoristæ, vnica plus hora, quam integro natura potuisset anno, facere præsumserunt: vt etiam illis creditum est, ita mox medicina funditus periijt.

Ad Guttam, vel Paralyfim.

Si vetustate confirmata sit, purgetur patiens vt supra. Radicis istius efficacia est, vt morbum hunc à fundamēto quærat, nihilq; relinquit in toto corpore, quod radicitus non percurrat, quia contra huiusmodi morbum gradum æqualem obtinet. Quicumq; pondus hoc ignorauerit, æqualia scilicet esse debere pondera, vnciamq; semis præterierit, non curabit huiusmodi morbos. Quã obrem administrari debet hæc medicina, pro personarum, infirmitatum, & commoditatis respectibus.

Ad Hydropisim.

In hominibus aquæ fluxus, atq; fontes incredibiles his qui non viderunt, nunquam exurgere palam est. veluti Moses virga sua rupem in Horeb percutiens aquam effluere fecit, potest etiã fieri, vt Deus hominem flagello percussat, sicuti Moses rupem: sed quia misericors,

cors, dat etiam remedia, quorum vnum istud est. Purgetur ergo patiens hac radice sæpius, & semel intermissis vicibus: hac ratione fluxus ille tollitur, vt superabundare nequeat amplius. Elleborum in Hydropisi superfluum exsiccat aquam à scaturigine. Medico tamen animaduertendum est, vt pro morbi qualitate plus vel minus purget, quod pro virtute radicis, & exigentia factum erit.

*De alijs morbis, quibus medetur etiam
radix Ellebori nigri.*

Quum in hominibus Caducus morbus, Podagra, Paralysis, vel Hydropisis pullulare incipiunt, dolores oriuntur capitis, oculorum, aurium, dentium, & alij plurimi diuersimodè: nam antea quàm horum morborum quatuor vnū arripiat suum patientem, similia, necnō alia multa signa præmittit: quod raro morbus vnicus, aut solus, imo comitatu plerumq; maximo solet inuadere. Mox atq; medicus percipere poterit (vti merito cognoscere debet) huiusmodi morbum aduenire, qui tales nuncios,

aut præcursores miserit, contrarijs etiã præcursoribus anteuenire, non aliã ac si dominus eorum esset præforibus, conabitur huiusmodi morbos. auertendi modus est verissimus, & ratio minimè fallax. Et sicuti supra dictum est, radicem à corpore quicquid ei noxium esse potest expellere, non aliã & mulierum profluuium ciet, matricemque repurgat, abortum, & molam eijcit, & innascentia quæuis. Non omnia laxatiua menstruum, abortum, aut vermes pellunt: solum hoc præ cæteris arcanum est naturæ, quod ab hac radice nullo modo potest auferri. Huiusmodi naturam habet, vt contraria corporibus humanis marium & foeminarum, quibus infusa fuerit, pati nullo modo possit, quin radicitus euellat: si modo per medicum expertum, vti decet, ac superius declaratur, suis loco, tẽpore, necessitateq; requisitis, administrata fuerit. Vtinã doctorum expertissimus inter germanicas Academias omnes, istius herbæ, necnon radicis eius vsum, vti per se ipsa dumtaxat existunt, valeret cognoscere: artis, & scientiæ plus satis possideret, imo plus quam.

DE CONTRACTVR. 126
quam eius auctores, ac ipsemet habue-
runt vnquam: experientia quidem hoc
doceri potest.

*Additio Theophrasti super correctionem her-
bæ, & radicis.*

Certum est virtutem huius herbæ
maximã, & admirabilẽ fore, puarumq;
distantẽ à gradu Balsami. Quapropter
in folio Balsamũ eo magis quærendum
est sub herbæ Balsamo (hoc est) herba
in Balsamũ (idest) in suũ Balsamũ est re-
ducenda: quicũq; hoc nouit, efficereq;
potest, in gentẽ in arcanis absconditum
naturę thesaurũ possidet: multo maiorẽ,
quã ars tota scribentũ cõtineat. Hanc
in Balsamũ reducendi modus, est iste.
Putrefiat in aqua propria, simi calore
per optime clausa, siggillataq;, postea se-
paretur humidũ eius à putrefacto, & ite-
rũ putrefactũ est separandũ à fecibus, in
singulare corpus resolutis: tũc erit Bal-
samũ cũ duobus gradib. in humido, &
cum viginti duobus in putrefacto. Do-
sis putrefacti secundũ gradus, & humi-
di secundum quantitatem cõsideretur
in administratione post primũ proces-

sum. Altius in essentia sua potest ascendere, si præmissum opus iteratum fuerit, cum additione recentis herbæ. Prodest etiam post cibum in potu sumtum: de radice potissimum intelligas. Eius correctio est, ut aliqua portio carniû, utpote libræ quadrans accipiatur, cui aquæ nucismuscatae addatur vncia vna, macropiperis aquæ ʒ i. radicis huius in grandiusculis fragmentis vnciæ. ij. carnes minutissimè concisæ, cum prædictis omnibus in vase peroptimè clausæ digerantur in aqua bulliente per sex horas deinceps humidum effundens referua, quod residuum est abijce. Iuris huius pro morbi, personarum, & necessitatis exigentia, nõ plus, nec æquo minus administrabis, hoc ipse tu medice cognoscere debes, ut purgare tutius, utilius, promptiusq; valeas.

Additio secunda.

Audiuistis antea radicem istam quatuor curare morbos capitales, & herbam eius longæ vitæ conseruatiuam esse, quoniam istis ad maiora progrediendum sit vltèrius audite. Balsami Ellebori nigri vnciæ, Balsami naturalis scrupulus. L addatur, amboq; simul ita permisceantur,

miscantur, vt in illis vnitas, nullaq; diuersitas appareat. Ratio huius est, quia Balsamum naturam habet Ellebori, quod ad conseruationem, & non laxationem attinet. Est namq; Balsamum naturale, medicina præseruans ab astrorum infectionibus omnibus, à Pleuritide, & Peste. Non solum terrestrium infirmitatū, sed earum etiā, quæ per aerros, & cœlestes influxus oriuntur, est habenda ratio: contra quos Balsamum æqualem gradum obtinet, præ cæteris.

Quatuor morborum capitalium perfecta cura.

Si comitialis morb. curari potest purgationibus, ista radix id omne præstabit, quod ad eius curam necessarium fuerit. Vegetabilia quædam Epilepsiā, alia Ictericam, & alia membrorum conuulsionē expurgant: nam ad vnūquodque morbi genus, quodlibet etiam suæ purgationis genus reperitur, vt hic de Elleboro: verū purgatio nō est cura perfecta, nec sufficiens: progrediendum est vltcrius. Licet ventus (aquam existimo legendum) ignem extinguat, ibi remanent adhuc carbones.

Inde colligendum est post debitā purgationem, vt supra dictum est, factam,

Epilepsiæ curam subsequi debere, quæ in arcano spiritus vitrioli labet: eo quidem ordine seruato iuuenes, atq; senes curari poterunt. Hic tamen animaduertendum est medico, purgationum, & essentiarum ordinem, ex pharmaceutices arte minimè, sed ex ratione rerum pendere, quæ dosim, & ipsam administrationem in omnibus indicat.

Ex alio libro Paracelsi radicis huius exaltatio.

In his morbis, quod etiam experientia mihi comprobatum est, suaderem, vt ab ista radice recentissima tota humiditas, & oleum per vini spiritum extraheretur, vt radici essentia sola maneret absq; mixtura, per optimeq; dulcificaretur. Talis est inter hæc essentiam, & præmissos processus differentia, quòd parum, aut nihil phlegmatis, aut humoris in ea, sed corporis epileptici plurimum existat. Quapropter hoc processu tutius agetur, cum hæcenus melior purgatio non emerferit in lucem, nec potèrior cura. Multoq; melior adhuc euadet, si viscus quercinus, pyrethrum & peoniæ semen addita fuerint in eius extractione, sic vt istorum etiã spiritus medicinales

dicinales accedant, senioriꝫ radici Ellebori incorporētur, ac simul administrētur omnia pro discretione. Hoc etiam notandum est, medicinam hanc suas operationes non ita repenti, sicuti solent alia, demonstrare, sed paulatim, & successiuē, secundum personarum, infirmitatis, regiminis, & aliarum commoditarum proprietates.

De Podagra.

Podagræ cura potissima est, vt ipsa curetur, & non aliud: quòd sic intelligi cupio. Humoristę purgant humores, at isti non sunt infirmitas. Humor, aut humores, Podagra, vel Podagrica, nō magis quā album, & nigrum conueniūt: quā obrem inutiliter purgant, & non absq; detrimento. Morbus ipse curandus venit, cui nomē est, Podagra, & nō humores. Non alia cura videtur hæc, quā si loco Petri curaretur Ioannes: videte quæso quę nam sit ista curandæ ratio. Est igitur summoperè notandum radicem hanc Podagram solam purgare, medicinamq; fore Podagræ, nec solum istius, verumetiam specierum eius quotquot sunt est vera purgatio: postquam

quam tuto progredieris ad curam hæc ab essentia specificata vitrioli, tartari: tale medicamētum penetrat omnia mēbra, vsq; ad suū terminū: tuto igitur huic fidē adhibere potes, quāuis istud humo ristæ non intelligāt. De quibus Ouid. 2. de Pon. ridens eos ita cecinit,

Soluere nodosam, nescit medicina Podagram.

De Gutta, vel Hemiplexia.

Eadem ratione Paralysis ad terminū vsq; purgari debet, quem ab ipsa natura, medicorum sola magistra discere te oportebit. Quum id perfeceris, accipe animam ab esse animato secūdum eius descriptionem: eo quod remanet vngatur tota corporis paralytica pars: etsi cutis auellatur, nō est quōd cures: progredere donec patiens tres gradus caliditatis in ea parte sentiat. Postmodum esse animato coniuncto (sicut in experto lumine reperitur) vngendum erit vsq; ad terminum tertij gradus mobilitatis. Ab hinc ad curā progredere per se: terminis naturalibus, confortatiuis, & calefactiōnibus vtendum erit. Hac via poteris ad finem curæ perfectissimæ cuiusuis morbi paralytici peruenire.

De Hydropisi.

In Hidropisi

In Hydropisii processus hic obseruandus est, vt aquæ prius quicquid est superfluû euacuetur, & postquam Elleboro purgatû fuerit aut ex processu, veniendum est ad curam: nam euacuatio cura non est, sed expulsio superfluitatis tantum. cura dicitur, vbi morbus non redierit, vt sequitur. Memineris tincturę martis, hæc sola potest id ipsum efficere: quàm te lumen expertum, & alia quædam extrahere docebit, ad curam istam excellentissima, quartum exsiccationis gradû excedētia: quod infra hos gradus fuerit medicamētum, hoc loco minimè curare potest. Huiusmodi præparationes ab Alchimia, non à decoctionib. artis Pharmaceutices petēde sunt. In Marte gradus iste multiplex reperitur. ab eo qui pōt igitur, & habet extrahito: per cuius essentias efficies, vt hydropicus in hunc morbum de cætero nō incidat.

De moribus concurrentibus.

Superius diximus huiuscemodi morbos, alios plurimos comitari, quòd nullū (vt aiūt) infortuniū solū esse videatur. Quū ergo dolores dentiū, colli, auriū, vel humerorū irruerint, dicta radice

purgandū est, postmodū tinctura Martis vtendū, quæ peccantē cohibet materiam ne augeatur, eò quòd ista materia præmittit huiusmodi signa peius quid augmēto sui successurū indicātia. Tales purgationes annuę fieri debēt: est enim laxatiuū annuale, quū incremētum ali- quod iterū pullulare cupit, quādoq; secundū lunā, aliquādo secundum solem, aut signa. Hæc igitur purgatio nō intelligitur ex anno 365. dierum, sed ab incremento paroxisimi. Quamobrē est quod renoues, & præserues corpora tincturis ex Marte tractis, vti medicina docet, mysteriaq; naturæ postulant.

Tractus Theophrasti de Porosa.

Ad omnes aperitiones internas, & externas, vt in cute Porosa cōfert maximē ad expulsionē eorū, quæ per poros euacuari debēt, & ad putridarū carniū e vulneribus eiectionem. Gestas forinsecus vt coralia solent, phantasmata (quod est excellentissimum spectra producta) pellit, quibus spiritus videre, quæ horrenda sunt audire se falso homines imaginantur. Morborum genus

nus hoc ex sui natura patientes ad sui ipsorum trucidationem cogit, ab intellectu sano trahit in dementiam, vanaque deliria: summam eorum quae dicta sunt in hominibus esse nihil potest, quod ista non eiciat, hinc vniuersalis hominum medicina dici, non immerito potest. Sapor, atque spiritus perforatae contra vermes est ita vehemens, ut illos mox abigat. Nulla reperitur herba, quae possit per preparationes altius in vulnerum adduci curam, ac ista: nullumque medicamentum in receptis omnibus, quod praeter detrimentum, & accidentia quaeuis, ita perfecte curet, ac Perforata: foret impossibile melius ad vulnere medicamentum inueniri per vniuersum Orbem: omnia quae scripta fuerunt vnquam in huiusmodi curis excellit.

Perforatae cura contra Phantasiam.

Secundum cursum caelestium carpi debet contra Phantasias, ut influentiae contra spiritus potentiores existant, potissimum, sub Marte, Ioue, & Venere: cum Luna vero nullo modo, sed contra ipsam, nec post meridiem, noctu minus, at sub ortum Solis in aurora. Me-

lior est illa quæ penes alios flores optimos creuerit, aut inter illos: quanto altior, & florib. onusta magis, tanto præstantior, & eo tempore maximè, quo flores in summo suo gradu fuerint. Deberet, ut est per se, cōtinuatè gestari sub pileo vel in pectore, manibus, & olferri sapius, noctu sub puluinar poni, domus ea prosterni, parietibus eius appēdi, &c. Quemuis medicū id merito pōderare foret æquum, in hanc herbam Deum arcanum inclusisse maximum, quoad spiritus, & Phantasmata, quæ nonnunquam homines in desperationem inducunt.

Cōtra Vermes.

Nulla huius correctione contra vermes est opus: nam vt à Deo creata fuit, hoc habet. Sub signo quo ligna scindi, fodiq; solet argilla, ne vermes postmodum his innascentur, carpenda est. Vulneribus in quibus vermes orti sunt, propter inualida medicamenta, quæ tonsores & balneatores applicare, hisq; deprauare magis quàm curare solent, est superponenda. Aestate plerunq; dieb. canicularibus per putrefactionē id naturalit-

turaliter accidit, non nisi præ medicinæ defectu. Hyeme quoque vidî vermes in vulneribus, visu perceptibiliter nasci, per tres septimanas continuas, vt manè vespereque singulis vicibus, quantum bona manus capere posset extraheretur: cuius causa fuit vulnerum ligamentis, & pannis superfluis nociua suffocatio: tales vermes perforata sunt expellendi, per eius applicatiõnem, & à vulneribus decidēt. Si verò vermes in corpore nati sint umbilico superponatur. Observandum est tamen aliquos vermes reperiri qui non oriuntur ex putrefactione, tales etiam perforata non pel- lit. Sed in caseis, in carnibus, & in huma- nis corporibus orti, porosa super cutē posita, vel umbilicum intereunt, post- modum leui purgatione debent eua- cuari. Omniũ enim contra vermes pes- simum, & validissimum remedium est in Hypericone.

Olei Perforatæ compositio pro vulneribus.

EXaltatio Porosæ maxima subtilis-
simaque pro curandis vulneribus est,
vt ex eius semine fiat oleum, cui te-
rebinthinæ pondus addatur æquale,

quibus & vinum rubeum optimum affundatur, & simul bulliant per horam vnā, deinceps olei recentis oliuarum, quantum illorum fuerit medietas addatur, et iterum vt prius per horā bulliant, tum demum adiungatur bona florum perforatę quantitas, ac vinum vt antea, rursus per 6. horas bulliant donec vinū totum fuerit absumptum, bināq; tantū olea, cum terebinthina floribusque maneant. Postmodū in Sole digeratur cōpositum hoc per mensem: cuius vsum processus eius indicabit.

Additio super compositionem olei Hypericonis.

Agatur eius exaltationis & cure gradus, per correctionē hoc modo, cum additi flores centaureę, mastix, thus, myrrha, mumia, præparatę fuerint, vt suprà. Notandum etiam, quū terebinthina destillata floribus affunditur, & per mensem in Sole digeritur, postmodum cum seminibus etiam per mensem, & iterum additur terebinthina lotę, quantū est præcedentis totius medietas, & rursus in Sole digeritur vt prius, ad omnia graduata vulne-
ra

ra probatissimum fit medicamentum, nullos dolores post conclusionem relinquens, connectens absque futuris, contractiones membrorum, & impotentiam auertens: ubi vulnera, vel sunt, aut esse possent in istorum aliquod accidētium prona. Nonnunquā etiam impingunt vulnera sub aspectu, vel signo male disposito, quæ tametsi parua fuerint, mortem inducere possunt, per se tamē, aut respectu loci vel mēbri cui fuerint illata, periculosa nō sunt: balsamo quod sequitur, curari poterūt. Accipe olei laterini quantū voles, huic florum quos diximus bonam addes quantitatem, & in Sole digeri permittes, vt fermē siccū videatur, deinde plus florū addito, rursus per 6 dies digerat, processum hunc septies repetendo Balsamum efficies. quod immaturæ mortī præuenire poterit in vulneribus.

Potio uulneratorum.

Est etiam potio quædam instar Balsami facta, quæ pota, præ cæteris vulnerum medicamētis optimum, est remedium ad profundissimos ictus, etiam si capitalia membra læsissent, qua

le nondum visum fuit, nec esse poterit melius: cuius confectio talis est.

R. olei de semine Porosæ libræ quadrantem, cui flores eiusdē impone: digerantur ad Solem, vti cōmuniter fieri cōsuevit: siccum iterū floribus impleatur, hoc repetendum erit aliquot vicibus, quo sæpius eo melius, & postmodū bibatur vt moris est, cum alijs vulnerū potionibus quibuscunq;: quod hæc potio nō adimpleuerit, nullo alio medicamēto curabitur.

Processus in usu Balsami, ad uulnera.

Balsamum calidum guttatim infundendum est in vulnera, quæ postea filis de panno lineo tractis cooperiantur, nec permittantur quin semper eo Balsamo sint humentia.

Potionis uulneratorum usus.

Singulis diebus manè, sub meridiem, & vesperi bibat vulneratus coclearia duo potionis istius. Cum decem coclearibus optimi uini misceatur coclear vnum prædictæ potionis, de quo mixto qualibet vice duo coclearia plena bibat, hoc est quolibet die coclearia sex, in curæ finem vsque. Recepta quæ pro-

pposuimus omnia, Balsami talē virtutē habent, vt viuētia corpora minimē corrumpi, vel in eis vlcus aliquod, apostema, vlceratio, siue tale quid oriri sinant.

Aliam docebo vos graduationem.

Ad primum compositum accedat theriaca, vel Mithridaticum selectum, cum alijs diaphoreticis, & digerantur ad Solem, vel in temperato calore, postmodū administretur potus hic pro discretione, secundum personam, & constitutionem, quòd peritiā relinquo medici.

Potest etiam ab herba floribusq; per balneum maris aqua destillari, his quæ de Perforata dicta sunt, utilis in additione, sed nō vsque adeo efficax: in illis tamen quæ minorem curam admittunt, poterit intrinsecus, vel extrinsecus administrari. Conclufiue, curat Balsamum istud crurium fracturas, osium contusiones, & quæ sanguinem congelatum habent perfectissime.

F I N I S.

AD LECTORES.

Cum his libellis ponantur Auri tincturæ, olei, necnon eius poculenti succi descriptiones, visum est & aliorum, ut Coraliij, Balsami, Antimonij, Salisq; philosophorum tincturas, secunda parte libri Chirurgiæ magnæ scriptas à Paracelso germanicè, breuiterq; latinè redditas à me (seruata opinionis, & sententiæ authoris integritate) hic addere. Quòd ad contracturas maximè conueniant, & morbos capitales, de quorum curis hoc loco pro maiori parte differatur.

Etiam ut uideant lectores optimi quàm impiè quidam Leo Suauius Doctor Parisiensis, inuidia sola, nullaq; ratione motus in me propter illas inuehat, Apologiam contra liuorem in scholijs eius in libros quatuor Paracelsi de uita longa scriptis, positam, & Basilee impressam legant: quibus ex opposito comparatis, ueritas & mendacium in lucem erumpant. Si quid adhuc uirus habeat, quod in hanc nostram Paracelsi libellorum traductionem euomere queat, ei libellum est addere, non minus quam refellere mihi. Valeto.

De tinctura Solis id est Auri.

EXtracta tinctura Solis, corpus eius remanet album, tinctura vero pura est, & separatur ab impuro, id est à suo corpore: quæ separatio necessaria est. Tinctura debet clarificari vel exaltari in suo gradu, quæ duplatur quinquies in bis. xxiiij, altius non progreditur: tunc potest administrari quibusvis ad renovationem sanguinis in pristinum statum, ut dicetur in administratione.

Extractio talis est.

Corpus corrumpendum est de natura sua metallica malleatione quæ per aquam Salis, demum residentia debet abluui per aquam dulcem: post modum extrahitur tinctura per spiritum vini. Postremo eleuatur à tinctura, tunc manet in fundo.

Vsus administrationis est.

Huius dragmam vnam cum vncia vna theriacæ venetæ mixtam dabis ieiuno stomacho, qualibet vice scrupulum vnum. postea cooperiatur in lecto patiens & sudet: continuetur 10, vel 12, diebus.

Est etiam in Corallo tinctura per quam excellens ad purgandum sanguinem.

COrpus eius teratur subtiliter in alcohol, & extrahatur eius tinctura sicut ex auro per spiritum vini, simulque decies sexies ascendant, postmodum separentur per destillationem: ascensio fieri debet igne prorsus nudo, deinceps in balneo Mariæ separari debet liquor sexies, & iterum super feces reijci, hoc oleum administretur cum aqua theriacali, nempe scrupulum vnum olei cum eiusdem aquæ dragma vna.

Aqua theriacalis fit cum vncijs quinque spiritus vini, theriacæ duabus vncijs cum dimidia, mirrhæ romanæ vncia vna dragmisque duabus, croci orientalis dragmis duabus, misceantur omnia, destillenturque simul & semel, administrentur ea sicuti dictum est.

Dosis administrationis est.

VT eius vncia vna dragmæque duæ cum decem vncijs aquæ cicoreæ, vel gamandreæ misceantur, & eius mixti dentur dragmæ duæ, mane & sero: ieiunet postmodum æger quinque post

post sumptionem horis & totidem post
cœnam: continuetur hoc sex vel septē
diebus: dentur etiam aquæ destillatę ex
fumo terrę, vel cicorea similibusq̃.

Tinctura Balsami.

Recipe balsami vnciam semis, & spⁱ
ritus vini vncias viginti, ponantur
simul in pellicanũ vel duplex vas,
& circulentur in Sole per mensem, quo
facto permittit se destillari, simul cum
spiritu, per alembicum, quæ destillatio
melior est quàm per retortam hoc lo-
co, sic manet hæc mixtura simul in vna
compositione: cui addes vnciam semis
alterius balsami, clausumq̃ digeri per-
mittatur vt cum alijs permisceri queat,
ac perficiatur quod exit ex suo corpo-
re: nam quicquid graduari debet, suam
substantiam in vnum corpus terminet
oportet. Et cum hoc vt supra volatile fa-
ctum fuerit, addatur iterum vncia semis
alterius balsami, quod exaltabis vt pri^o,
vsq̃ ad duas vncias addendo graduan-
doq̃. Hæc est balsami præparatio potis-
sima, quæ renouat curatq̃ quicquid a-
liæ præparaciones non possunt: conser-

135 THEOPHRASTVS
uationis gratia suæ virtutem hanc cœli-
tus acquisiuit supra cætera quæq̃.

Administratio est.

VT ex isto per se præparato balsa-
mo des ad pondus quinque gra-
norum hordei, cum albo veteriq̃
vino bis in die, tam diu donec visum fue-
rit sanguinem emendatum esse.

Antimonij tinctura.

Compertum est in hoc mundo nil
aurum purgare melius, quàm anti-
monium, quapropter & in homi-
ne si præparetur in potũ idem præsta-
re poterit, ac melius. Nec est quod mi-
rentur literati tantum, præceptorem no-
strum comparationem hanc facere. Di-
scant prius Anathomiam creaturæ ma-
gnę primæque cum vltima cognoscere
comparareq̃ priusquam iudicent. Ve-
luti sol inter stellas, & aurum inter metal-
la, non alias inter animalia homo priua-
tum obtinet: cuius perfectionis causa
metaphisicè conueniunt hæc omnia si-
mul in vnum. Sicut igitur Antimonium
aurum penitus mundat, aliaq̃ metalla
consumit, ita hominẽ ea ratione quam
diximus repurgat absq̃ exoneratione
alui,

alui, sed purgatione radicali, qua spiritaliter omne superfluum eradicat: hoc est excellētissimum archanū, cuius structura talis est. Recipe antimonij optimi in alcool facti, quod reuerberabis in reuerberatorio bene clauso per mensem, ex eo fiet volatile, primo album, deinde flauum, postremo rubeum aut croceū, leue, quod extrahes de esse suo ex lillig per spiritum vini, sic vt supernatet viginti digitis, & permitte sic donec coletur bene clausum, vt scis: hæc est altissima præparatio lillig, quæ hominem radicitus purgat intus & extra.

Administratio eius est,

VT in dolium vini recentis in septēbri vel octobri, semper ad viginti mensuras istius tincturæ ponatur vncia semis, & simul digerit purificariq; permittantur ambo, de vino bibant patientes ad tres vel quatuor septimanas, aut diutius, ante omnes alios haustus.

Tinctura à Salis philosophorum,

Recipe salis auri, salis Antimonij, salis melissæ, ana vnciam semis, salis communis puri petrosique vncias octo, misce simul, & super frustum pa-

nis stratū edatur ieiuno stomacho. Ne
mireris quod hic ponamus Sal auri, Sal
antimonij, quæ salia vulgaria non sunt,
sed philosophica: postquam sciueris ea
quæ scire te cōuenit in hac arte, non mi-
raberis amplius.

Aliud Sal philosophicum.

Recipe salis Gamandreae, salis cico-
reae, salis valerianę ana vnciã vnam,
salis absinthij vnciam semis, salis vi-
triole dragmam vnam, communis salis
puri petrosiq; libram vnam, misce
simul, & edatur vt supe-
rius.

FINIS.

BASILEAE,

PER PETRUM PERNAM,

Anno M. D. LXVIII.

1480470